

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote.
ANNO M. DC. XXXI.

CONTENTA HOC OPERE de Symbolica AEgyptiorum Sapientia.

I. HOri *Apollinis Hieroglyphicorum lib.* 2.
II. *Ex Clementis Alexandrini lib.* 5. *Stromatum hieroglyphica.*
III. *Ex Diodoro, Bibliotheca hist. lib.* 3.
IV. *S. Epiphanij Physiologus.*
V. *Obseruationes ad Hori Apollinis Hieroglyphica.*
VI. *Obseruationes ad Clementis Alexandrini Hieroglyphica.*
VII. *Symposii Poetæ Aenigmata.*

POLYHISTOR SYMBOLICVS, ELEctorum Symbolorum & parabolarum histor. stromata libris 12. Complectens.

I. MVndus & Elementa.
II. Dij Gentium.
III. Hominis bona.
IV. Hominis mala.
V. Ritus Gentium.
VI. Aues.
VII. Quadrupedes.
VIII. Pisces.
IX. Serpentes & insecta.
X. Plantæ.
XI. Lapilli.
XII. Manufacta.

R.mo ILL.mo PRINCIPI
RVDOLPHO
PHILIPPO
LANDGRAVIO IN LEVCHTENBERG, COMITI IN HALS, ET *Russi, &c. Ecclesiæ Metropol Coloniens. Canonico &c. Domino Patrono suo clementissimo.*

Ascentem Sapientiæ ac Virtutis tuæ famam, Illustriss. Princeps, venerari cupiens, SAPIENTVM SYMBOLA & Arcana profero: imo ipsa sese spõte sua offerunt; blandiente scilicet argumẽti iducia, & audaciæ, si qua est, culpam diluente. Sapientiæ quidem hæc scita, eiusque Candidatos mirè olim antiquitas venerata est, sed nũc passim inuidiæ & calumniæ spiulis obnoxium est, quicquid ad scopũ Saientiæ collimat. Nec meliorem sibi sortem olliceri Liber iste poterat. Vt verò effugeet; Patrono egebat; sed magno, sed potente &, vt omnia dicam, SAPIENTE. Talem se eperisse gaudet, sibiq; velut vltra votum elix gratulatur. An fallor? Sapientiæ sanè cintillas in te non obscura produnt indicia; um & generosa animi indoles, & rara moum grauitas, magnum te olim fore Sapiẽæ Alumnum testantur. Imo moribus ætaem præuertis, & exemplo præclaro, sed ra doces, Sapientiam non tam annis, quàm nimis esse metiendam. Quid multis? etiam teras artesque indefessè colis, & quid ni

 Sapi-

Sapientiæ laudem mereare? Age, sic prisc
NAGNORVM Exempla renouantur; vt qu
miserum rati, alienę incumbere famæ, Sap
entiæ quoq; ac bonarũ Artium numina co
luerunt, velut generis nominisq; sui glor
dignè sustinerent, cum Sapientiæ fulcro n
terentur. Nec mirum, sola enim non grad
tur, cæteras quoque Virtutes sibi comit
iungit, & Clementiæ, Humanitatis, Bene
centiæq; sodalitio stipatur Eas in te virtut
nemo non agnoscit; ego verò etiã experti
veneror, & admiror; testemq; animi mei, L
brum istũ esse cupio: voueo insuper, vt cr
scentem Virtutis Tuæ Genium, bono omir
prouehat sospitator omniũ DEVS, & tene
las Virtutis ac Sapiẽtiæ plantas felici matu
ritate donãdas ad Nestoris annos perduca

Illustr. V. Cels.
Obseruantiss. Cliens
IOANNES KINCKIVS
Bibliop. Colon.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS *Prouincia Societatis* IESV *in Prouincia Francia, potesta ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præposi Generali* MVTIO VITELESCO, *facultate concedo, vt* P. NICOLAI CAVSSINI *è Societa* IESV *Sacerdotis, de* Symbolica Aegyptiorũ S pientia *libri, eruditorum ex eadem Societate n stra virorum iudicio approbati, typis excudantur*

Datum Flexiæ 19 Nouembr. 1627.

STEPHANVS CHARLETV

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

LIBRI INSTITVTVM.

VM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentissima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti emmis illuminata fulgere gratius epidictica solet loquentia.

Placuit autem consultò vitare tritam similitudinum copiam & eas consectari, quas antiqui saras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remotæ ex actioris cuiusdā disciplinæ adytis essent deprōptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptirum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas imagines appellare, quas etsi Pierius aliiq; comures attrectarint, dulcius tamen visum est & rauius, ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, nquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam, quæ ex Merri, & aliorū interpretatione coaluit, incidissem, on sum qui alienis insultem laboribus) sed miras sum quo pacto Mercerus ipse, Turturem auem *bis* pro pastinaca pisce, *&* Turturem quidem m mammis & dentibus, tum Salamandras bipites, *non tolerandis sanè erroribus exhiberet, iq; has & similes maculas ex Hori versione diunxi, notis illustraui, obseruationibus ad locos ssertim difficiliores locupletaui.*

Postremò addere visum est, quæ Clemens Alexā-

 drinus

drinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere sunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij vestigijs insistens, Polyhistorem Symbolicum *in XII. libros diuisum edidi, qui variorum symbolorum & parabolarum historicarum stromata ex omni historia magna eruditionis copia & suauitate complectitur. Hæc de libri instituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA antiquissima sit, & ea Moyses apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoq; Græcorum Philosophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, quæ non aliquis sapientiæ radius velut per nubes emissus, saltem refracto subluströq; lumine vibraret.

Est enim blanda & conciliatrix, & quasi sui læua scientiæ illecebra, quæ non patitur hominẽ tanquam saginati corporis inutilem belluam perpetuò ad pastum curasq; nugatorias abijci, sed quandam honestatis facem infixit pectori, quæ si fuerit excitata crebrius, illos, quos in animis hominum cernimus sciendi igniculos non obscurè ventilabit.

Inde omnes artes scientiæq; floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit vt lux ingenij in præclarissimis studijs adolesceret, tandemq; ad formam scientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatis anfractibus contenderet.

Primi hominum post Heberæos Aegyptij hoc sciendi desiderium videntur præter cæteros impensius

exco

excoluisse, & per varias disciplinas peruagati se exquisitus ingenij inuentis nobilitasse.

Magni autem semper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum scientia, inter arcanas numerata disciplinas, & paucis ijsq; nobilibus sacerdotum ingenijs celebrata, qua & imbutum Moysem accepimus. Nam cum illum Eruditum omni sapientia Aegyptiorum, *sacra dicant literæ, Philo in libro de vita Moysis, rem plenius explicans ait, Moysem numeros & Geometriam, uniuersamq; Musicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepisse ab Aegyptijs doctoribus, & insuper occultam philosophiam descriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc est notis animaliū, quæ ipsi venerantur pro numinibus.* καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῶν ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι. Act.7.22. *Philo de vita Moysis.*

Ex quo apparet quam vetus sit illa sapientia, qua & Moysem discipulum habuerit. Plato in Philebo literarum Aegyptiorum inuentionem tribuit Theuto siue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris antiquissimi historiam accuratissima (vt ait Eusebius) cura Græcè vertit. Græcos autem postea his Aegyptiorū excultos disciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec dissimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat se Aegyptum lustrasse his verbis.

Ηδὴ ὅσον Αἰγύπτιον ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τε πόληας.

Refert quoq; Proclus, *Solonem apud Aegyptios in Sai audisse sacerdotem nomine* Partanit, *in Heliopoli eum qui dicebatur* Oclapi, *in Sebemyto* Ethynon *à quibus non dubium est quin hanc symbolicā sapientiā acceperit, cuius vestigia in suis sententijs reliquit Pythagoras cum* Aenopheum *Heliopolitā præceptorē habuisset, miratus quā ab eo acceperat*

 hiero-

hieroglyphicorum ſolertiam in ſuis quoque ſymbolis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICAE SCIENTIAE PRIMA SEMINA AB Hebræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ hiſtoriæ citatur ab Euſebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clemente Alexandr. Strom. li i.

NEque tamen crediderim primos omnino huius ſapientiæ auctores AEgyptios fuiſſe: Nã ſi quod ait Alexander hiſtoricus in eo volumine, quod de Iudaica hiſtoria conſcripſit, Abraham in Heliopoli cum ſacerdotibus AEgyptijs vixit, à quo illi Aſtrologiam didicerunt, quam ſe ab Henoch longa annorum ſucceſſione propagatam accepiſſe profitebatur: Credibile eſt cæterarum quoque ſcientiarum ſemina per Abrahamum ſparſa, nec ſymbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit ſapientia, caruiſſe.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quaſi ſcenam politiſſimis imaginibus diſtinctam primorum ſtatim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent ſimulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immeritò Epictetus dixit ineſſe hominum animis, τῦ Θεῦ σύμβολα, quæ ipſe nobis per tot obiectas ſui ſpecies inurit Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot viſas fuiſſe literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen ſuum nomen mortalibus conſignaret.

Facit vt hoc credam, poſterorum, qui eodem ſpiri-

spiritu afflati scripserunt, solers & excogitata ratio, qui tam sæpè religionis nostræ mysteria symbolis figurisque adumbrarunt, vt nihil sit in sacro instrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum sermonem Hebræi veteres fecêre, vt quicquid esset acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maschal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas similitudinesque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD AEGYPTIOS PECVLIAri ratione culta.

Duplex Aegyptiorum scientia.

Verum Aegyptij, vt hanc de symbolis scientiam præ cæteris magno in pretio semper habuerunt, multisq; figurarum monumentis celebrarunt, non frustra dicuntur reliquis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Aegyptiorum, vnam quidem popularem apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram verò arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, quæ per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæq; Theologiæ, Physiologiæ, & Polyticæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Philo de vita Moysis Clemens strom.li.1.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hãc de symbolis scientiam Origenes Appellat in caput secundũ epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot

Virtus præses Hieroglyphicorũ statuebatur ab Aegyptijs

Origen. homil. 1. super Numeros.

tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.

QVIBVS MONVMENTIS AEGYPTII SVA HIEROglyphica consecrarint.

Cyrill. aduers. Iuliã. lib. 9.

AT verò, ne vnquam huius scientiæ memoria excideret, auebant in operosis obeliscorũ pyramidumque molibus, tum in apparatissimis templorum valuis consecrare symbolorum suorum monumenta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianum disputans de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud Aegyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, non vulgaribus vtentes, literis, sed alijs figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant scientiam (addit autem aliquot exempla) Si vellent, inquit, significare Deum, hoc est summam, & quæ super omnia est naturam, pingebant oculum: cui sceptrum substituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & sit ei regia dignitas. Nam sceptrum ferè regis intelligitur symbolum, quamuis etiam per stantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari possit, sed quasi semper stare, & quodammodo sustinere, & fundare omnia, discatur. Dicuntur autem aspidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & serpentem in figuram temporis, eò quod longus sit, & multis voluminibus flexuosus lenissimè repit. Insuper & furorem & iram per ænigma declarantes

clarantes, insculpebant craticulam, cui subijcitur ignis & cor superponitur: hæc ille de sculptura Hieroglyphicorum.

Anastasius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiusmodi figuris apud Aegyptios cælatis meminit, cum ait Aegyptios sacra ratione draconem qui vorat caudam, insculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum significantes. Quo pacto autem, & quam variè sæpe aspersa essent in istis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri proposui, potes agnoscere. Huc spectant illa Lucani,

Anastasius Synaita Anagogicarũ contemplat. in Hexaemeron l. 1. sub finem.

Nondum flumineas Memphis contexere libros
Nouerat, in saxis tantum volucresque, feraque,
Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI AEGYPTII HAC SCRIBENDI FORmula per Hieroglyphicas literas fuerint vsi.

PRIMVM *igitur celebrata frequentiùs apud Aegyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc scribendi normam septemtrionalibus populis fuisse ignotam, discimus ex Olao magno.* Nonnulli (*inquit*) pro priuatis computis instar Aegyptiorum, varijs animalium figuris pro literis vtebantur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet coniicere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis

misit

misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos symboli interpretationem infra subiecimus.

odor. Bi- / ith. hist. / c.2.

Diodorus quoque testatur Aethiopum literas varijs animantibus, extremitatibusque hominum, sed pracipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Graci quidem sapientes, etsi minime dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientum figuratis, & Pythagora symbolis, qua explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.*

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, AENIGMA, EMBLEma, Parabola, Apologus, Hieroglyphicum.

CElebrantur in ista imaginum scientia Symbolum, AEnigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

mboli

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & signum rei animo conceptæ; Itaque tesseræ hospitales, militares, theatrales vocantur symbola; collatio quoq; conuiuarum nominine συμβόλου censeri solet, siue annulus esset, aut nummus, siue cibus. Itaq; malè Casaubonus in Athenæũ libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampium, quod nullum discrimen inter συμβολὴν σύμβολον, cum agitur de conuiuij symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirpo quærens ita distinguit. Σύμβολον (inquit) *est collatio*

ecam- malè à saubono ehēsus.

tio eranistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ συμβολαὶ, & conuiuium huiusmodi ἔρανος vel δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν Mutato vero genere symbolum vocabant aunulum, vel quiduis aliud arræ loco solitum dari ei sodalium, qui iubebatur cœnam parare. hæc ille.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari pro ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum errasse contendo criticum hominem, qui neget symbolum pro eadem re vsurpari. Et facilè quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expresse vocem symboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut vnusquisque solet pro parte sua cibos ad vescendum*, Cibos expresse nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quòd essent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, siue ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν: quod simul esset coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus, symbola propriè appellantur *occultæ rei signa*, vel etiam, vt vult Budæus (similitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox symboli, si fuse sumatur, omnem penè similium rationem complectatur; si propriè ea dicantur symbola, quæ rem, in qua inest aliquid obscuritatis, figuratè significant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi possunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, griphorumq; lusus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipsis

anti-

antiqnæ ſapientiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, ſiue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam ſcirpi flexuoſis ambagibus intorti ad Aegyptiorum Regem & ſapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomaſtico, poſtquam quæſtiones conuiuiales in duas partes diſtribuit, in ænigma ſcilicet & griphum, ita hæc duo diſtinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus ſanè verbis innuit ænigma iocoſum fuiſſe griphum verò præter iocos, res etiam ſerias habuiſſe.

'arum accuratè griphum ab ænigmate Iulio Polluce diſtinctu.

Sed hæc leui fundamento dicuntur : nam Clearchus apud Athenæum, cùm griphum definiret, ſtatim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν, *Griphum iocoſum eſſe ſermonem*: & ſi exempla quæ Athenæus affert conſideres, plures Griophos inuenies minutulas luſiones, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum.

Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & Aenigma apud veteres confuſe fuiſſe oſtendit, cum ait γρῖφον eſſe ζήτημα αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè autem vtrumq; definitur δεινὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος. Sermo implexus & obſcurus; cuius variæ ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βίδυ.

er βίδυ.

Εκλεῖν τὸ βίδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, & Cleanthes Philoſophus Solem. *Plectrum.* Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermanthena.

l·Plectrũ.

Secun-

Secundum Aenigmatum genus est eorum, quæ versantur in literarum & syllabarum tenuiculis quibusdam & puerilibus aucupijs, vt si pronuntiari iubeamus *piscis*, aut plantæ nomen, quod incipiat ab æ, vel recitari versum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales sunt quos ἀσίγμους gryphos vocant. Si petamus dictionem versibus accommodatam, cuius initium sit βᾶ βασιλεὺς aut finis νὰξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios sensus, vt *vastus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuosis contrariarum propositionum ambagibus, quale est illud piscatorum de pediculis.

Ὅσ' ἕλομεν λιπόμεσθ' ὅσ' οὐκ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus est rei alicuius obscura & figurata descriptio, quale est illud de Cinara.

Ἐγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ ἢ χλωρὴ
Αὐχένι ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
σφαίρη δ' ὥσ ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσῃς,
Ἔνδον ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput est: cerebrum tamen, alta virentem
E terra ceruix surgere sponte facit.
Vt globus in tereti consisto stipite: quare
Matris habent in se viscera nostra patrem.

Emblema licet cum isto ænigmatum genere in ratione symboli conueniat, differt tamen, quod rem sublatis ænigmatum velis puriùs liquidiusque proponat. Est enim propriè symbolum aliquod ingeniosum, suaue, & moratum, ex pictura & lemmate constans, quo aliqua grauior sententia indicari solet.

Vt si velis significare patientiam rebus aduersis illustrari, tum depingas Cerauniam gemmam, quam aiunt in locis duntaxat fulmine

ictis

ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultus suauiter emicantem,& addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam; vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam nonnisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt Aesopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est è sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ,quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus.*

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Aegyptiorum sapientes vtebantur.

ELECTO-

ELECTORVM
SYMBOLORVM

PARABOLARVM
HISTORICARVM
Syntagmata

Ex
HORO, CLEMENTE, EPI-
phanio & alijs Græcæ & Latinæ
cum notis obſeruatio-
nibus.

ACCEDVNT SYMPOSII
Poëtæ AEnigmata.

AVCTORE,
R. P. NICOLAO CAVSSI-
no Trecenſi è Societate
IESV.

CVM INDICE RERVM
copioſo.

INDEX ÆNIGMATVM.

SYMPOSII POETÆ.

Acetum ex		Graphium	1	Porcus	36
vino	81	Grus	26	Pullus in ouo	14
Acus	55	Gurgulio	24	Puteus	70
Anchora	99	Hamus	54	Rana	19
Anulus	3	Lagena	100	Ratio	69
Aranea	17	Lapis	73	Roſa	45
Arundo	2	Laterna	66	Rotæ	76
Balneum	87	Lilium	46	Sagitta	64
Beta	42	Lupus	33	Scalæ	77
Caliga	56	Luſcus	92	Scopæ	78
Calx	74	Malleus	84	Serra	40
Capillus	58	Malua	41	Silex	75
Capra	35	Malum	82	Somnus	97
Catena	5	Miles Podagri-		Specular	67
Centaurus	39	cus.	91	Speculum	68
Cepa	44	Mola	51	Spongia	62
Clauis	4	Monumentũ	98	Talpa	21
Clauus calig.	57	Mulier geminos		Taurus	32
Coclea	18	pariens.	90	Tegula	6
Conditum	80	Mus	25	Teſſera	88
Cornicula	27	Muſca	23	Teſtudo	20
Cucurbita	43	Myrrha	48	Tinea	10
Ebur	49	Nauis	13	Tintinnabulum	
Echo	96	Nebula	8		79.
Ericius	29	Nix	12	Tridens	63
Farina	52	Papauer	40	Tubus	71
Fenum	50	Pecunia	89	Tus	47
Flagellum	65	Pedicula	30	Tygris	38
Flumen, & pi-		Perna	83	Veſpertilio	28
ſces.	11	Phœnix	31	Vitis	53
Formica	22	Pila	59	Vipera	15
Fumus	7	Piſtillus	85	Vmbra	95
Funambulus	93	Pluuia	9	Vter	72
Glacies	10	Pons	61	Vulpes	24

AVTHO-

AVTHORIS PRÆFATIO.

Clariss. atque integerrimo viro

NICOLAO
RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRAESIDI.

MVNVS *amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarissime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica, notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumq; opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidissent, à te præcerpi, & per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in istis etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & sua maturitate conditos iucundius offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur?*

Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cùm Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neustria ius cum summa dignitate dixerunt, cùm Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certe eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castißimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, & quæ hoc sæculo rarißima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus, tum multis insuper promeritis, cùm nostram societatem, neque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum, quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex HENRICI MAGNI Collegio.

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

VCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud Aegyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus siue Horapollo valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ præfixere. ὡρὸς Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακας τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ Φρύνιχον. κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt, primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia Aegyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cælium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex Aegypto nobilem, arte clarißimum, nec vllo veterum tempestate Theodosij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt didiscimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Ἀλεξανδρείας se cum Helladij Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt conijcere licet, longè antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac Aegyptius, (vt nonnulli voluerunt) sed à Nilo vrbe Aegypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suæ gentis scripsisset, Philippus Græcus auctor eius libellum Aegyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundißimis Græcorum elegantijs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA,

QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

I. *Quo pacto æuum significent.*

EVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpentẽ pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Aegyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum
1. dijs circumponunt. Cæterùm hoc animali æuum significare propterea Aegyptij dicunt; quod quum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus
2. immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1. DIIS circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs Aegyptij circumponant, & de huius cæterorumq; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2. IMMORTALE.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod Aegyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, ſerpentem pingunt, qui ſuam ipſius caudam rodat, varijs interſtinctum ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas, quibus cœlum mundusue diſtinctus eſt, obſcure indicantes. Cæterùm hoc animal non ſecus ac terra grauiſſimum eſt, læuiſſimum autem ac maximè lubricum inſtar aquæ. Inſuper vt ſerpens, quotannis 1.pelle ac ſenio ſimul exuitur, ſic & annuum ſpatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuueneſcit. Quod verò velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcunque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eundem reſolui, & tanquam imminutionem ſumere.

1. PELLE *ac ſenio*) Stat. Thebaid LIV.

——verni blanda ad ſpiramina Solis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, lætisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingunt: quo etiam ſigno deam ſignificant. Eſt autem apud eos Iſis ſidus, quod Aegyptio quidem nomine Sothonis, Græco verò Aſtrocyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatum videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior ſit, modò minor, interim ſplendidior, interim verò ſecus. Ad hæc quoniam in huiuſce ſideris exortu, ea ſignis quibuſdam obſeruamus, quæ toto anno peragenda ſunt, propterea non temerè annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. Nomen autem βάϊς à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde βαϊοφόρος Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam: Lunam vero deorsum vigentem, quod in ortu quidem dicant eam, quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, 1. quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant AEgyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

1 QVARTAM) *Huius hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus. Mercerus hic in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut san-

guinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam, quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpotè peculiari quadam atq; occulta naturę vi, defixis in eius radios oculis intuens. A que hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur, Inde etiam fit, vt solem interdum, tanquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstantiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt nō aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud Aegyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Aegyptijs accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor. I. Cor autem ex Aegyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam

corda-

cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam, quam cum anima habet naturæ consensionem, aquam omninò non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1. COR autem animæ ambitus) *De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl.7.*

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem describentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod raro tamen accidit, vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiūcti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agēti vitam obuij facti fuerint. Proindè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam in nuptijs ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes. *Locus perplexus.*

De hoc multa dissero ad obseruationem Hierogl.8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob caussam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

10. *Quo modo vnigenam.*

Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, i. aut virum, Scarabæū pingunt Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur hoc animal, vtpotè in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiusce-modi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult,

bouis

bouis fimum nactus, globulum eiusdem cuius mũdus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum auersis pedibus volutarit, ipse rursum, vt orbi persimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipse quidem orbis à Subsolano circumagitur in Africum. At siderum contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque pilam in terra defossam recondit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilam in aquã conijcit (eum enim diem esse putat, quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi insuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. O.tum autem propter iam dictam caussam. Patrem, quod ex solo patre ortum habeat scarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœ us accedat. Virum denique, quod non sit in eorum genere fœmina. Sunt porrò scarabęorum formæ tres: Prima felium specie, ac veluti radijs insignita, quam & Soli ob significationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem, iuxta varium solis habitum & cursum, pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresque apparere. Quamobrem etiam, quæ apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statuta, felis speciem præ se fert. Habet autem & scarabæus omnis digitos triginta, propter triginta mensis dies, quibus Sol oriens suum per singula zodaici signa cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie, quod quum & Lunæ consecratum sit, propterea eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ elationem esse perhibẽt Aegyptiorum filij. Tertium vnicorne est,

Plin. l. 28 & uatio- nostrã c Sym- n.

& suæ

& suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

I AVT virum) *De annulis scarabæo insignitis ad signum virilitatis dico in obseru.*

II. *Quid, vulturem describentes, indicent.*

Cæterùm matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordiam, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua illic ad esum duntaxat, non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus duntaxat & inefficax congressus, oua ad gignendum tollendamque sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente verò in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum, vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eum accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium verò, tum ob iam dictam causam, tum etiam quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis verò centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni dies, in venti, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eò impulsi sunt, quod centum illis ac viginti diebus, quibus suos educat, pene nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto femore sugendum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Aegyptios Minerua quidem superius cœli hemisphærium occupasse, Iuno verò inferius. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœminei sexus animanti Aegyptij vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponũt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrens, prolixior sim, * significantes, vulturem pingunt Aegyptij. Insuper & matrem innuere volẽtes, vulturem pingunt: est enim mater fœmineæ naturæ. ὀρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, masculino genere ὀρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud Aegyptios duæ lineæ vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas esse videatur.

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro lineis, quod Pierium torsit dubitatione. vide obseruat.

12. *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicantes scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex dijs apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter se opposita responderent? Scribe, Ἥφαιστον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul cum Vulcano, vulturem, & scarabæum.*

13. *Quid sidus pingentes, innuant.*

Deum mundo inhabitantem significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimãt enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem, quod id quoq; è siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cum quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinq;, motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionem ac moderamen.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum, pulchre ornatum, *reposui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam significat per vniuersum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ sunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam stellæ nomine censeri non solent.*

14. Quid

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonstrent.*

...latio pro ...atatione ...u vrina- ...re in hūc ...cum ir- ...pserat.

Lunam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut sacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc consensum quendam cum Dei congressu, ex quo & affici soleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquam intuetur, nec vescitur: sed demisso in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nusquam oculos contorquet, ipsa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vsque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipsis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Terrarum autem orbem, quoniam septuaginta duas ferunt iam olim orbis habitati fuisse regiones: hos porro, si diligenter in templis nutriantur & curentur, non sicut cætera animalia vno die emoriuntur, sic & ipsos emori: sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem à sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per septuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorsus interit. Litteras, quia est (apud Aegyptios) natio quędam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in sacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei sacerdos apponit, vna cum scirpeo stilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, sit ne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari sunt, & an litteras pingat. Pingit itaque in ea tabella litteras. Præterea hoc animal Mercurio dicatum est, qui litterarum omnium particeps est. Sacrificium verò,

quod

quod natura cynocephalus ab esu piscis atque adeò panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut & externi sacerdotes. Adde quod circumcisus gignitur, quam quidem circumcisionem summo curant ac peragunt studio sacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum est, & ad indignationem procliue. Natationem porrò, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione sordes ac squalorem contrahunt: solùm hoc ad eum quem instituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus inquinatur.

Ἰχθυώμενον ἄρτον hîc aliquis verterat Panem ex piscibus. Imo intellige, panem iusculo piscis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec Aegyptijs consuetum.

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manusque in cœlum tollentem, ac. 1. regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1. REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eruditus hic abusus est voce τοῦ βασιλείου quam putauit significare regium insigne sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rursum æquinoctia significantes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare nō immeritò suis hydrologijs Aegyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idq; propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioseq; constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumq; enim magni refert Siquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1. quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. *Quomodo animum siue iram innuant.*

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cum Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

hoc ...ra in ...ruatio- ...is.

18. *Quo-*

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. *Quomodo vigilantem commonstrent.*

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atq; excubiarum signum est. Quocirca non absq; significatione templorum claustris leones, qui custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2.l.ix. Symb. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili ascensum & exundationem.*

Nili insuper inundationem significantes, quem Aegyptio nomine Nun (quod si interpreteris; nouum sonat) appellant, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili facit inundationē. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aquæ excrescit. Quare & tubos canalesq; sacrorum fontium, * solent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ

Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.

copiam scaturiat, * nilum persimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potissima apud ipsos habetur totius corporis pars, sicut & Nilus totius Aegypti dux est ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuò in humido esse gaudeat; insuper & ipsam genitricem causamque rerum status appellant. Tres porrò hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum sententia sit inundationis causa effectrix. Vnam quidam Aegyptiæ terræ ascribunt, quæ ex sese aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Aegyptum exæstuat. Tertia imbribus, qui per id tempus quo intumescit Nilus, ad austrinas Aethiopiæ partes contingunt. Quod autem Aegyptus ex sese aquam gignat; inde facilè est deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme soleant exundare flumina, idq; propter imbres copiosos & assiduos, sola Aegyptiorũ regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus est ac media non secus atq; in oculo pupilla, æstate sibi inundationes Nili procreat.

Pingunt, hydriam persimilem facientes.

De hoc Hieroglyphico dico in obseruationibus, quod autem ait Nilum ab Aegyptijs νοῦν appellari, congruentia dicit Hesychio, qui in dictione νοῦς, ait eam significare ψυχὴν, ποταμὸν, & μονάδα. Hic igitur fluuius est Nilus.

22. *Quomodo Aegyptum designent.*

Aegyptum autem designantes, conflagrantem acerram pingunt, & superne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æstu ac flamma est, sic Aegyptum quia immodicè calet, continenter quæ in se sunt, animare ac procreare.

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm. 2. L. V. Sym. 102.

23. *Quo-*

23. *Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus sit.*

Hominem qui nunquam solo natali relicto, peregrinatus fuerit, significantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit historiam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præsidium.*

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere posse asserunt. Sic enim & sine litteris, duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidijs tuentur.

De phylacterijs dico in obseruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemq; atq; informem fœtum demonstrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quod semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo sermonem.*

Sermonem porrò designantes, linguā pingunt, & subcruentum oculum: primas quidem sermonis partes linguæ, secundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè consistunt ipsius animi sermones, quum ad eius motus sensaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Aegyptios animus alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo adscribentes, manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος vt loquitur D.Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.

28. *Quomodo silentium.*

At silentium significantes, numerũ. M L.XXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes significare, quod Aegyptijs væè dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri fascicu-lum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniture non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo gustum.*

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque retinetur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum. linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animam

Animam, quæ diutissimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonstrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium, quæ toto orbe sunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ est. Inundationē verò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo nihil in orbe maius, cùm omnia subeat, * omnes scrutetur & disquirat. Atque adeò πολὺς hoc est multus vocitari solet.

γλημμύραν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ affertur ab Oro inepta limato saltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Hesychio πλημμύραν dua significare ῥεῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco designat multitudinem, non inundationē. Vnde manifesta ratio est, cur Phœnix πλῆτος significet, quia Solis Hieroglyphicum est, qui πολὺς nominatur. Possit quidem inundationem significare, sed in alium sensum torquenda esset huius Symboli ratio.

33. *Quomodo eum qui sero tandem è regione peregrina ad suos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tandem in solum natale remeat, rursum phœnicem auem pingūt. Hæc enim in Aegyptum, cùm tempus mortis instat, quingentesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quæcumq; enim in cæteris sacris animalibus religiosè obseruant Aegyptij, ea & phœnici tribui debent. Fertur siquidem Solem magis apud Aegyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideoq; Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare; cuius rei paulò ante à nobis ratio reddita est.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septem millia Chæremon Aegyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vita magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta quatuor annis constare dicant. Difficilè est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait, fertur siquidem Sole, *&c. id Aegyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque, quod inconcinne hic author dixit*, λέγεται καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀντρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγύπτιων, *corrigendum* λέγονται καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud Aegyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait Aelianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserunt quot tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam porrò habeat cum corde similitudinem, explico ex Aeliani

Synt.

Synt.2.l.8.Symb.26. vbi quoque oſtendo quo conſilio Moyſes dicatur ſecum in exercitu Ibides detuliſſe.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt rorem fundens, innuentes quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ ſunt vt molliri poſſint, cæteras verò quæ ſuaptè natura duræ ſunt, non item: ſic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quiſquis felici natus eſt ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate deſtituitur, idem efficere non poteſt.

Doctrinam per aquam, & rorem ſignificatam oſtendo quoque Synt. 2.l.1.61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras.*

Cæterùm Aegyptias litteras, aut ſacrum ſcribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingunt. Aegyptias quidem litteras, quod his omnis apud eos ſcriptura compleatur, Iunco enim, non alia re vlla ſcribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cum primum ſit panis conficiendi inſtrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus ſuppetit, eum litterarum ſtudijs animum adiuncturum: cui verò non ſuppetit, alijs operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen ſi interpreteris, plenum alimentum ſonat Sacrum autem ſcribam, quoniam hic vitam mortemque dignoſcit. Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, ſacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, ſit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, ſignis quibuſdam, perſpicientes. Finem denique, quoniam qui litteras didicit, ad tranquillũ

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνω. Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Stromatum libro sexto his nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.

50. *Quomodo sacrum scribam.*

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cætera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisq; aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1. quod & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra cōtempletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1. QVOD & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru.*

38. *Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.*

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignãt, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat, Ac propterea regiam cani prætextam adijciunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus: Vnam copulatiuam ϗ, peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat; & reſtituendum, προσϑέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, ϗ σχῆμα γυμνόν.

39. *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero intellectus multis erroris anſam dedit. Quid ſit παστοφόρος explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.

40. *Quomodo natalitium ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur

Ὡροσκόπος non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote Aegyptiorum Aſtrologo, qui ὡροσκόπος nominabatur, vt docui in obſeruationibus.

41. Quo-

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio,

Lege Plutarch. q. 1. ῥωμαϊκῶν, & quæ annotaui in obseruationibus.

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inq; suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt. *

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Porrò impurum scelestumq; notantes animum * coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione gratulationeue prosequēs. Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pi[illegible]s defigit, quasi indignabunda, inuitaq;

deæ

deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres * non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumq; in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idq; vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis natura. Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quę toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Fort. abſq; iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem varijsque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit.

Neque

Neq; hoc ſolum nomine, ſed & quòd præter cætera animantia ſibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo errore ad ipſum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes ſignificare, vulpanſerem pingunt. Hoc enim animal maximè amans eſt liberorum. Si quando enim ipſum venator ſimul cũ paruulis perſequatur; & pater & mater vltro ſe venatoribus dedunt, vt ſeruentur paruuli. Quam ob cauſſam Aegyptijs placuit hoc animal colere.

Vulpanſer eſt de Anſerum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ quod in anſerina ſpecie vulpis habeat calliditatem, pullos ſuos (inquit) *Aelianus amat impenſius, eamdemq; operam quam perdix in ijs tuendis ponit. Nam venatorem ſeſe ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem ſimul ac imprudentem ſignificant. Quum enim cæterarum volucrum more poſſit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defoſſa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis ſtercore circumlinunt, cui & ignem ſubijciunt. Pelicanus autem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult extinguere, contrà potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob cauſſam non conſentaneum exiſtimarunt eo veſci ſacerdotes, quum omninò pro liberis in diſcrimen ſeſe conijciat. Vulgus tamen Aegyptiorum eo veſcitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanſeres, ſed * beneuolentia quadam certamen hoc ſuſcipere.

Attigi

Attigi etiam Syntagm. 2. l. 3. Symb. 5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod solum hoc ex mutis animãtibus, posteaquam à genitoribus educatum fuerit, ijsdem senio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi opem ferre queant. Quare & diuinorum sceptrorum cucupha insigne atq; ornamentum apud eos esse solet.

Κυκουφειν, Kiranides l. 10. c. 70. putat esse vpupam, quòd autem Parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte exuunt.

53. *Quomodo iniustum & ingratum.*

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic enim quum ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & eum sinit viuere. Quod si non sinat pater eum matri iungi; ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit. Ceterùm ideò geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiusque causam intelligunt ad beneficentiam procliuiores sint.

54. *Quomodo ingratum bene de se meritos.*

Ingratum atq; infestum ijs à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. urum autem hoc animal esse videtur. Siquidem cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaq; tum animata tum inanimata, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac luce seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque ijs qui quod dijs ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atq; aliter idem significare volentes, hominem absq; capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Aegyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιϛον *sensui repugnat. Itaque Pierius legit* κάλλιϛον, *mallem tamen* Κράτιϛον, *cùm potentissimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.*

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & in-

& indicantes, ipsum quidem anguem pingunt, sed in eius medio magnam domum effingunt ac repręsentant: nec sanè absque ratione. Regia enim domus, quæ ab eo regitur * in mundo est.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regijs iussis obsequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo sequatur, cuique non secus ac vulgus regi obtemperet. Innuunt autem obscurè, tum ex mellis insigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo habet hoc animal, vtilem simul ac potentem esse ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, sed parti duntaxat imperantem volentes significare, anguē dimidiatum pingunt: regem quidem per ipsum animal, non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus sit, designantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiusdem animalis perfectione significant, rursum integrū pingentes anguem. Sic & apud eos spiritus est, qui per vniuersum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij similitudine indicant.

63. *Quomodo mensem.*

Mensem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui supra expositus est, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat, die ex viginti quatuor horis constituto, qui-

bus & exoritur in noſtro apparens hemiſperio: reliquis verò duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè ſit hoc animal, multosque liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit; indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum oſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue eſt hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκον quod Mercerus vertit ad partum facile & maxime procliue. *At Trebatius,* Eſt hoc animal rotundum, & promiſcue parit. *Nugæ: lege αὐτόκυπτον καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον, ſuapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad ſenſum accommodatius.*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt crocodili vis ac robur. Cæterum quum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD AEGYPTIOS IN-sculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamq; in medium afferam rationem: quæ & quum ex aliis exemplaribus nequaquam sint exposita: necessariò subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes, innuant.*

Depicta Aegyptiis stella nunc Deum significat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus masculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obseruationibus.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum quum in solstitio est hyberno siue in bruma significant.

Vide ad obseruationem Hierogl. 3. l. 2.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

De hac cordis significatione dico ad Hierogl. 7. lib. 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, altera scutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis stomachum demonstrat digitus.

Stomachus hic propriè est ventriculi orificium superius, seu fistula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum significent.*

Flores autem anemones, morbum hominis significant.

In eodem genere Symboli Astrampsychus ponit lactucam. Θρίδακας ἔσθειν σωμάτων δηλοῖ νόσον *Nonnulli anemonas morborum Symbolum esse dicunt, quòd colligantur, tertianis quartanisq́; remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut statum constitutionemq; hominis volentes notare, os spinæ dorsi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum significent.*

Coturnicis os pictum, stabile ac tutum quippiã indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magistratus ornati insignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vsus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificiali pallio impositum præcedentibus Axiomaticis, & subsequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumq́; subire conspexeram.*

11. Quo-

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo sagittasque iaculans, tumultum significat.

12. *Quomodo dimensionem.*

Hominis digitus dimensionem notat.

13. *Quomodo desponsatam mulierem.*

*Desponsatam mulierem volentes ostendere, solis circulum, simul cum stella & ipso disco solis bipartito pingunt. *Pragnantem m. f.*

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum versus in sublime tendens, ventos ostendit. Item & aliter: Accipiter expansas in aëre alas habens, ventum, qui alas quasdam habere videtur, significat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cœlum ascendens, ignem indicat.

Sic lusit Symposius in fumum. Et qui me genuit sine me non nascitur ipse.

16. *Quomodo opus.*

Masculi (bouis) cornu pictum, opus notat.

Masculorum cornua maiora sunt & turtuosiora, fœminarum minora & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictam, * pœnam ostendit. *Laborem.*

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippotamus depictus horam significat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obseruationibus.

 20. *Quo-*

20. *Quomodo longæuum ac diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renaſcuntur. Is depi-ctus longiſſimam vitam ſignificat.

21. *Quomodo auerſionem.*

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum ſapientiæ, non πρακτῆρας ἔργων ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. *Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.*

Crocodili veſpa * per aërem volans, aut crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat.

*oc eſt ex rrupto rocodili nguine ocreata.

Σφὴξ *ſcribendum ſine* γ *pro quo* σφῖκα *habet corona pretioſa liber Græcus.*

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repentè pullos (cornicum) noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atq; opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικὸραξ ἄδει θανατηφόρον ἀλλ' ὅταν ἄδῃ
Δημόφιλος, θνάσκει' αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetuſtiſſimum.*

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

26. *Quomodo obſidionem.*

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque accliuis.

Κλίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Significat etiam scopulum sub aquis latentem apud Tretzem Chil. 7. & nauale apud Moschopulum ad Iliad. l. 1.

27. *Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.*

Litteræ septem duobus inclusæ digitis, musam, inexpertum, aut fatum significant.

Parum accuratè hoc Philippus expreßit, cùm nullam rationem subijciat nec quos digitos quasue literas intelligat designet, itaq; vix coniecturæ ansam reliquit.

28. *Quid linea significet super alteram inflexa.*

Recta linea simul cum alterna superne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc & huiusmodi signa, sunt ex hominum impositione leuißimo plerumq; fundamento, haud dißimilia ijs quæ Nicolaus Smyrnæus Astabasdas collegit de signis numerorum.

29. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filijs relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras comparat.

Diserte S. Ambrosius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo minuscula corpore sed egregie pio sublimis affectu, indiga rerum omnium pretiosiores auro nidos struit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanserit vitæ statu, volentes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua est, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conspicatus serpentem, non protinus in eum irruit, sed vocatis prius clamore alijs, tum demum ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex Aeliano Synt.2.l.6.Symb.16.

32. *Quid notent, origanum in sacris insculpentes.*

Formicarum absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l.20.c.17.

33. *Quid scorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, scorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum sustulerit, innuant, aut crocodilum pingũt, aut scorpium: siquidem celeriter sustulerit, crocodilum: silente, scorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio scorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt.2.l.5.Symb.28.

34. *Quid mustelam.*

Vbi mulierem, quæ viri præstet opera, volunt exprimere, mustelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura.

AEgyptijs igitur, Iudæis, & Persis execrationi

fuit,

fuit, contra Samijs honori, qui ſuem pro tutela Nauium ſumpſerunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Heſychius. Inde explicatur obſcurum prouerbium, quod eſt in ſtromateo.* Ναῖς δέ τις ὠκύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod ſi immoderatam iracundiam, ex qua, qui ea eſt commotus, febrim cõtraxerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cæſos, quod catulorum oſſa, ſi inter ſe collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκστοῖζειν *Mercerus dicit eſſe* ἐκ στοᾶς ἐκβάλλειν, *ſed hoc ſine vllo teſtimonio. Lege potius* ἐκστίζειν, *quod eſt etiam flagellare.*

37. *Quomodo ſenem Muſicum.*

Senem muſicum volentes commonſtrare, cygnum pingunt; quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελέσι φθόγγοις πλέκει, Καὶ τῆς τελευτῆς δεξιοῦται τὸν χρόνον (*inquit*) *Sapiens Phile.*

38. *Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.*

Hominem, qui ex ſolaribus radijs contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

39. *Quid Mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura ſterilis eſt.

40. *Quomodo mulierem, quæ infantes fœminas peperit.*

Mulierem feminas primum infantes enixam ſignificantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeò deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Ἀριστεροὶ *hoc eſt ſiniſtri ſunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœminæ in ſiniſtra.*

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolum enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus

Hoc ad συμπαθείας *referendum de quibus multa paſſim exempla. Sapiens Phile,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τύπου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus

Laurus enim præstantißimum censebatur aduersus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur.3. Prouerb.12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est aduersus insidias munitus.*

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Aristot.2.hist.anim.15.

6. *Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt.2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremque hominem, quem alius persequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior insectetur, volentes designare, otidem & equum pingunt. Hæc enim equo conspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin.lib.10.c.23. Saltans capitur vnde* Χαύνοις καὶ κενοδόξοις ὦτις ἐκάλουν. *Aelius Dionys. apud Eustatium.*

48. *Quo-*

48. *Qomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

Hominem, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius subleuetur auxilio, monstrare cupientes, passerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Γάτρων⁊ nomen recentioribus Græcis vsurpatum vt apud Latinos. Scholiast. Eurip. Γάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον, Hesychius putat quoq; centum primos Romuli Senatores πάτρωνας nominatos.

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid suscipit, atq; audacius se gerit.*

Imbecillum hominem lasciuientem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monstrare voluerint, vespertilionem pingunt. Hæc enim etsi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeq; nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures visi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen Τρύγων positum est pro vespertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur Τριγεῖν, vt author

author est Iulius Pollux, vel Turturis & vespertilionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt Τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος *poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.*

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremonijsque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumq; concentum.

Vox τελετὴ *non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterum de cicada habes etiam illud Anacreontis* σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Qomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque cæteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in

modum:

modum: Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proijcit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò (vulneris) defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cùm patre Heliopolin, quę in Aegypto eſt, proficiſcitur: quo quum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Aegyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obſeruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſq; ſenium vna permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus inſidiantes.*

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem, qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem, qui ex accuſatore conuicijs affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo halitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtendo ex Aeliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem, qui igne vratur.*

Hominem, qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Salmandras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit non tamen sanauit. Existimarim ego sic legendum αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. *Ignem vtrimque, hoc est ab vtroq; latere cingentem extingunt, & id capite à quo maximè frigidus humor instillatur quo scholiastres Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominem* πυρὶ καιόμενον *exhiberi per Salmandram, intellige flammis obsessum, non consumptum.*

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt, qui neq; oculos habet, neque omnino videt.

60. *Quomodo hominem, qui domi sese continet.*

Hominem, qui domo non exeat significantes, formicam simulq; pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. *Quomodo hominem, qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.*

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obijcit.

Ὄρχεις καὶ στορος ὀνομάζοισι καςόρειον ἐνδεξόντα καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen abscißione disceptant auctores, quos vide apud Gesnerum.*

62. *Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroq; paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

supra

ſupra modum diligit, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hac φιλοσοργία *maximè eſt circa recentem prolem* Τὰς πιθήκοις γὰρ φασὶν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγάμενας τοῦ κάλλοις. *Syneſius ep. 1.*

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαίᾳ, *lib.* 10.

64. *Quomodo eum, qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ραθενία μυκτῆρες. *Anonymus lib. de nuptijs Theſi.*

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. *Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.*

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ vnam

vnam, alteram pardi, hæ enim si simul iungantur; pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item. *Attigi etiam Syntagm.2.*

67. *Quomodo hominem inimico superiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrorsum, victum indicantes. Hæc enim quum ab aduersario inuaditur, si ad dexteram deflexerit, insequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

68. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & constanti superarit animo, si velint monstrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l.5. Symb.

69. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amissa extrema cauda Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. *Quomodo hominem ea timentem, quæ sibi ex improuiso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Eum qui discrimina timeat, sibi ex insperato occultoque obiecta, cùm monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga, sed à lapide dumtaxat timet.

Nimirum ſi quis in eum lapidem coniecerit, conſternatum illico deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit, ibi ſuccreſcere ſolent pullulareque vermes.

Narrat tamen Geſnerus hominem tympanum geſtantem lupo occurriſſe, quem fruſtra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit. At vbi tympani ſtrepitu increpuit, ſtatim procul à ſe expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne caſtigatum.*

Hominem igne caſtigatum, idque ob furorem, volentes monſtrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accenſas faces, nullaq; magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venatione, verſu 132.

Εξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος. Ηὔκομος λὶς, *& quomodo venatores facibus inſtructi leones inſequantur deſcribit eodem loco fuſius.*

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui ſibi ipſe medeatur.*

Eum, qui febri laborans ſe ipſe curet, monſtrantes Leonem pingunt, qui ſimiam voret. Is enim febre correptus, ſi ſimiam vorarit, protinus conualeſcit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum, qui ex ijs, in quas paulò ante inciderit, calamitatibus poſteà modeſtior euaſerit, ſi innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim, ſi ferociat; caprifico ligatus manſueſcit.

74. Quo-

74. *Quomodo hominem necdum certa ſtabiliq́ue temperantia præditum.*

Dubium parumq; ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris; iuncturam pedis conſequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. Iuncturam pedis conſequi deprehendes. *(inquit Mercerus) valde obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum & (vt ait vetus Gloſſarium) faſciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitq́ bouem ita religatum ſuum trahere vinculum, nec recte coërceri.*

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ea pingunt animantia conyza veſcentia, Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

Κόνυζα *eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l.4. c.365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigrum inertemq; hominem ſignificant, crocodilum pingentes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hunc enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes,

Attigi etiam Syntagm.2

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam.*

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Aegyptiorum, hoc putat Aristot. & Plin.l.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, informemq́ editum.*

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed posteà formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc namque sanguinem primo condensatum & concretum parit: hunc posteà proprijs fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm.2.

80. *Quomodo robustum hominem, quæque è re sua sint subolfacientem.*

Eum qui simul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoscenda, quæ vtilia sint, volentes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

81. *Quomodo regem à stultitia imprudentiaq́ abhorrentem.*

Regem qui omni studio stultitiam fugiat atq; imprudentiam, significant elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit,

82. *Quomodo regem, qui nugatorem auersetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, significant elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarensium stratagema qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiserunt, meminit Aelianus de animalibus lib.16.c.36.

83. *Quomodo hominem, qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsiderateq́ moueatur.*

Eum significantes, qui agilis sit & velox, absq; iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac siquidem conspecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Gesnerus, &c.

84. *Quomodo hominem, qui suæ prospiciat sepulturæ.*

Vt denotent eum, qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iustamque ætatem vixerit.*

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Aegyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Aegyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui suum scelus ac maleficium tegat.*

Designantes hominem, qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit * impetum ac pernicitatem innotescere, qui in illis persequendis vtitur.

odoratum.

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum suauissimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt, quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænunciat.

Id quoq; attigit Gesnerus ex Oro in vpupa sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vuæ esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta lęsa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumue insidijs cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidijs cauentem quum volunt significare; gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ορδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Saracenos & Constantinus in Tacticis,* λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem, in perpetuo motu atq; animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intentione vsque adeò versetur, vt nec vescens quidem escat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis scientiæ gnarum cùm significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neq; tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia pressus liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos simul educare non possit.

95. *Quomodo hominem, mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & segnem volentes monstrare, camelum pingunt. Hic enim solus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμμηρος Græcè, hoc est, camerus à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris visus.*

Hominem inuerecundum, & visu celerem designantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi sanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos sanguine respersos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. *Quomodo hominem qui sese mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu sese mouere non potuerit, posteà tandem pedibus moueatur, demon-

ſtrantes, ranam pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primò ſine pedibus naſcitur, ſed
us. poſtea, dum augetur, pedes * aſſumit poſteriores.

98. *Quomodo omnibus inimicum hominem.*

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſortium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commercium habere deprehenditur.

Idem habet Aelianus de Animalibus Anguillas ſeparatim ab alijs piſcibus viuere, neq; cum ijs temerè inueniri.

99. *Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.*

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint; ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, ſed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres νάρκην *fortaſſe poſuit pro Nautilo ſeu Nauta piſce, cuius mira in natando induſtria, de qua vide Ariſtotelem l.9. de Animal. c.37. & Oppian. l.1* ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit.*

Hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque interpretanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia conſumpſerit, tum & quæ ſuperſunt inutilia abijcit.

101. Quo-

101. *Quomodo eum, qui suæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt; carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem, qui sui curam rationemq́; non habeat.*

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur, volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet: vnde & ex consecutione nominis, πιννοφύλαξ, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Hoc Aelianus Plinius & cæteri meminere, vide Syntagm.2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarum pingunt. Is enim vnus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα sit legendum, λαιμὸς est gula: vel certò παροιμιακῶς Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem insatiabilem. Nam λάμια apud Hesychium est bellua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem hic tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles. Scaro diuersa omnino ventris species est, &

ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, auidè rursum cibos vorat, vt satiari non possit, significantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit Aelianus l 1. de Animal. c. 16. & 17. vt ostendo Syntagm. 2.

105. *Quomodo hominem, ob cædem factam supplicio affectum.*

Hominem, qui cædis admissæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina autem caudæ, est radius siue stimulus, quem hic piscis habet insignem. Dioscor l. 16. 2. c. 22. Τὸ κέντρον τῆς οὐρᾶς *nominat.* βόλος ῥίγιστον. *Oppianus, qui eius venenum disertè describit l. 2. de piscatu, lege igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt reddit Mercerus, implicatam Pastinacam.*

106. *Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, polypum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

πλεκτάνας, *alij Cirros & acetabula nominãt.*

107. *Quomodo eum, qui rerum honestarum amore flagret.*

Eum

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem ſignificant, qui alios ſibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum

Videtur alluſiſſe S. Ignatius Martyr, in epiſt. ad Philippenſes, cùm verum Epiſcopum deſcribens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

109. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumq; vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit: Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

110. *Quomodo eum, qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaq; æquales habet.

Stru-

Struthionem λιβύης πλιρόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον nominat Oppian. lib.4.de Pis.

III. *Quomodo hominem ædificandi studiosum.*

Aedificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci sacrarum scripturarum Finis.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Diospolei, quæ est vrbs Aegypti, in æde sacra quæ vocatur Pylon, expressus est puellus signum generationis: senex verò interitus: & rursus Dei symbolum accipiter, vt piscis symbolum odij, & in alio rursus significato Crocodilus est signum impudentiæ, videtur ergo vniuersum hoc symbolum simul positum hoc significare: *O qui nascimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionysius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit *ad*

ad verbum : significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem, sicut se habent, quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis*: & *Nosce teipsum*, & quæ sunt his similia: per symbola autem, vt & rota, quæ vertitur in deorum templis, quæ tr-cta est ab Aegyptijs, & rami, qui dantur ijs, qui adorant. Sic enim Orpheus Tracius.

Ramorum ast quis sunt hominum terrestria curæ,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
Sed quam cœperunt cursus partem omnia seruant.

Rami aut vt sunt Symbolum primi nutrimenti, aut vt sciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longissimo tempore permanentes: se autem accepisse exiguum vitæ tempus ea de causa volunt dari ramos: fortasse autem etiam vt sciant quod sicut ij rursus vruntur, ita illosque hanc vitam cito esse relicturos & ignis opus futuros

III.

Ex Aegyptijs alij quidem in nauigio, alij verò in Crocodilo Solem ostendunt: significant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat Crocodilus per quandam aliam sacerdotalem historiam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & alimenti est bos.

Robo-

VI.

Roboris autem rursus cum ingenij solertia Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque similiter ingenij solertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo significans, ab eis in sacris insculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Istrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum misisse pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cùm autem de his vt erat consentaneum exorta esset dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodres autem contra est interpretatus. Dicebat enim, Nisi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam subierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharsin quoque Scytham dicit dormientem, sinistra quidem continuisse pudenda, os autem dextra, significãtem oportere quidem vtrumque, sed maius esse linguam cohibere quam voluptatem,

X.

Iam verò in ijs quoq; quæ ab ijs vocantur Deorum *κωμασίαι*, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum simulacra vocant quatuor literas. Atq; duo quidem canes sunt

Symbola

Symbola duorum hemiſphæriorum, vt quæ circumeant & cuſtodiant: Accipiter verò Solis, eſt enim igneus, & qui vim habet interimendi: Peſtilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbroſa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij, qui volunt tropicos ſignificari à canibus, qui cuſtodiunt & inſtar ianitorum obſeruant acceſſum Solis ad Auſtrum & Septentrionem. Aequinoctialem autem, qui eſt altus & peruſtus, ſignificat accipiter, ſicut Ibis obliquum ſeu ſigniferum. Numeri enim inuentionis & menſuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuiſſe Aegyptijs, ſicut ex circulis obliquis.

EX DIODORO
BIBLIOTHECÆ HISTORICAE LIBRO III.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt ſignificat: quod auis hæc omnium ſit velociſſima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index eſt.

III.

Oculus iuſtitiæ ſeruator, & cuſtos corporis.

IV.

Dextera paſſis digitis victus ſuppeditationem.

V.

Siniſtra contracta conſeruationem facultatum & cuſtodiam denotat.

EX

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoq; Aelianus l. 11. c. 30. Isid. l. 1. Orig. c. 2.

VM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, sua ipsius vestigia cauda obtegit; ne illis insistentes venatores, lustrum inueniant, atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster IESVS Christus spiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre missus, sui ipsius spiritualia cooperuit vestigia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem descendit, vt saluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ignorabant, desuper illum descendisse, dicebant; Quis est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cum feceris eleëmosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

LEAENA mortuum & cœcum edit catulum, iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat; his verò transactis leo accedit, & in catulum spirat: qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi ita, vt venatorem ab septem stadijs præsentiat, ipsumque fugit, neque ab illo capitur.

Orig. hom. 17. in c. 49 Genes. hoc idē attigit.

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur, cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos Spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS A DAEMONE Irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, similis est boui, duoq; habet cornua in modum serræ, estque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaque proceras arbores quatiens, illas dissecat, ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo fortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanquam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaq; venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

Apodosis.

Tu igitur, ô spiritualis homo, considera quanto te Vro generosiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit testamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua sunt contra potestates aduersas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos nostros ventilabimus cornu.

Aliter.

Oceanus copiam diuitiarum significat, Tanus 'erò vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem iegligit, venator igitur, hoc est, diabolus, illum ggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fiemque negligentem inueniens; in suam potesta- ːm redigit.

IV. Primi hominis lapsvs.

Elephas à fœmina deceptus.

...c de Ele- ...ante hi- ...ria recen- ...res etiam ...bet au- ...res vt ...ncētium, ...os credi- ...e est hunc ...um com- ...sse.

Elephas maximum est animal, proboscidemq; habet, qua, quæ ipsum adoriuntur animalia, percutit. Hac cibum & potum sibi subministrat, non enim habet compages, propensusque pascitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam gustat, & coëundi cupiditate accensa, ad maremque properans, illam ipsi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miscetur. Iam cum instar pariendi tempus lacum ingreditur, pertentatque aquam; qua mammillas vsque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari

eleuari posset, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifestum est, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustasse: illa enim dedit viro; qui vt comedit, sensit præceptum Domini transgressum esse. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradisus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS similis est siluestri capreæ: illius cornua tribus ramis distinguuntur, vt & triplex est eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque siluas, & montium valles, vt velocissimus cursor contento gradu perlustrat, serpentiumque cauernas odore indagat; & sicubi serpens delitescit, è vestigio subodoratur, statimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur serpens in fauces cerui sese ingerit, ille obuium deuorat, qua de causa appellationem sortitus est, videlicet quòd ex imo serpentes ad se attrahat. Postquam autem serpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd si trium horarum spatio aqua se explere non potest, moritur: sin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauid: *Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te Deus.*

Geoponicων auctor l. 19. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans serpẽtem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Saiaia de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cum verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligantque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere. Igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proijcit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis cadunt lipidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcende, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam, atque te ad petram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proijce, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radijs incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abijce, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. Vo-

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cùm inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria ingluuie compensat.

Fortè hæc Auis est γυπάετος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesimali ieiunio Dominicam resurrectionem expectas, noli ventri fœdè indulgere, ne quadragesimalis abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans, fœmina nido incubat, pullos suos custodiens, ipsosq; fouet, complectiturque, & nimijs osculis sauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. Post tres verò dies accedit mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valdè angitur doloreq; impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitæ restituuntur.

Nota ex alijs PP. historia. Aristoteles tamen Aelian. non meminere.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius latus lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euã, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

ſanguinem ſuum fudit, vniuerſumque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fecunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda eſt: conſtructo enim nido ſingulis diebus oua parit: nec verò proprij ventris ſufficit illi fœtus; verùm aliarum auium diſcurrens ſuffuratur oua, & ad nidum ſuum illa defert.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abunde imple, hoc eſt cor tuum expia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Baſil. Homil. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur, mas & femina vna volant, pulloſq; procreant: ſi vero morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus, tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis implices,

ces, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argenteaſque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & ſmaragdinas, precioſorumque lapidum coloribus diſtinctas: coronam autem habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur, at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleως ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnaque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur, ſequenti autem die alis renatis reperitur, tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurataque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanam reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare non potuit, cùm de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit?

XII. PECCATORVM SVORVM AGNITIO.

Pauo ſuos pedes intuens.

PAVO inter omnes volucres auis eſt iactabūda: corporis enim forma atq; alis pulcher eſt. Cum

ambulat, se ipse lætitia exsulrans intuetur, dimittit verò caput, & in terram oculos conijcit: cùm autem suos conspicit pedes, grauiter vociferatur, scilicet quod illi ceteris corporis sui partibus non respondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, spiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id est, peccata aspexeris, vociferare; & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt sponso iustus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

otaui idẽ io loco ex limacho.

AIT Christus in Euangelio: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Physiologus in serpente plures inesse naturæ proprietates ait.

Prima serpentis proprietas.

Cum senio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuuenescere parat, quadraginta diebus cibo abstinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno nisu contendens pronusque transire nititur, cutemque exuit, qua deposita gaudet, atque iterum iuuenescit.

APODOSIS.

Et tu, spiritualis homo, si per angustam & arctam viam veterem mundi senectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Est enim angusta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DAE-

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN Gratia destitutos.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pauet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, illum petit. *Isidorus & Albertus aliter narrant.*

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster parens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso indutus fuit; illum adoriri diabolus non potuit, sed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei transgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando serpens ab homine petitur, caput ille tantùm custodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glyus.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem puramque & diuinis ac cælestibus eloquijs scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitiæ venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbijs: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DIS-

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipsæ fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernum tempus præsentit. Itaq; cum eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educentem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex spiritualis est. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cum enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuam supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. A-

XX. AMOR TENEBRARVM ET Humilitas.

Nycticorax.

AIT Pſaltes, Factus ſum ſicut nycticorax. Phyſiologus igitur auem eſſe dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus dilexit nos ſedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc eſt. Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adeptionem, repromiſſionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere puſillus grex, quia complacuit patri veſtro, dare vobis regnum. Dices, impura auis eſt noctua: atqui Saluator per Apoſtolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit ſeipſum, vt exaltaret nos: factus eſt omnia: vt omnes ſaluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT ſapiens: Parua inter aues eſt apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehenſibilia ſunt in hominibus, & mirabilia in excelſis, & ſuper mel & fauum ac ſuper creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Rana aquatica.

TERRESTRIS hæc rana calorem ſolis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempeſtates omniaq; ſuſtinet. Aquatica verò nihil horum

tolerare

tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otiosè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTUS Salutaris.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Phyſiologus ait albam eſſe totam abſq; vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitq; hominis ægritudo lethalis, proſpectum ſuum charadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit viſum, & viciſſim æger in charadrium.

Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem & ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens. Quemadmodum exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DAEMON ILLVDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

icus arbores perforat nde δρύ-κολάπτης icitur.

PICVS auis eſt varij coloris,quemadmodum & diabolus verſipellis eſt:nemoris fruteta ingreditur,roſtroque petit, aurem ijs admouens: quòd ſi ſiderata inaniſúe arbor fuerat,illam excidit,atq; exciſam occupat: verùm ſi ſolidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus ſyluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus conſidet, hominis inquam cor ad inhoneſta traducens, ferit, atque attentè obſeruat: ſi itaq; hominem eſſe inualidum atque excordem animaduertat, ipſum inuadit, & in eo nidum ſuum conſtruit, quod ſi firmo integroque eſſe corde ſentiat, fugit ſtatim, & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis eſt caſtiſſima:mas enim nec feminam illecebris ad coitum prouocat, nec ipſi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in ſenectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet,hoc eſt,à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta ſcripſit. Sed & Dominus ſimiliter in Decalogo iubet, ſic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rurſus,Non mœchaberis.

FINIS.

AD

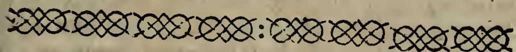
HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA. OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS MAXIME VERO BASILICIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITAE Deorum & Regum Coronæ.

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.

ASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Quomodo igitur *circumponunt?* Nempe sic exi- Θεοῖς περιτιθέασι.
stimo

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi.

Aegyptiorũ Regũ Diademata aspidibus implexa quid significarẽt?

stimo Deorum Capiti, hoc est Coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus *l.* 1 *parte* 2. Quinetiam Aelianus *lib.* 6. *de Animalibus, cap.* 38. disertè testatur, Aegyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς ἀντίτυπον το ἀκίνητον, vt *stabilem imperij firmitatem declararent*; quamquam (opinor) melius Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat, quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, insignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cùm hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit*, vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Dijs tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis.* Talis quippe ab ijs censebatur natura serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sanchoniathon: scribunt enim *Taautum* Aegyptiorum Deum Draconum naturam atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea, & senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit Aelius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab Aegyptijs nominatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loquitur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agathodæmonas appellant.* Nec tantùm Aegyptij, sed & Phœnices quoq; Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euseb. *lib.* 1. *De præpar. Euang. c.* 7. Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὅμως δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Aegyptiorũ Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

Aegyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoq; eodem nomine appellarunt.

Draconia dicta tẽpla Strabo l. 14.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa nomi-

nominaret; quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ semina. adeo hanc speciem dæmon habuit in delicijs, vt nec sine Serpentum effigie consecrata superstitionis domicilia crederentur; quod constat ex Persio. Nota præterea est Epidauriorum, Atheniensium, Argiuorum, Borussorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix superstitio.

Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maxime Basilisco; cuius natura supra cæteros serpentes velox est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, Pierius de Basilisco accepit; qui vt solet non adeo pensiculatè auctores examinat, & qui Pierium descripsit in Basilisco, Gesnerus in eandem quoque mentem incidit; quam ego non arguo, sed ab Epie quem Pierius laudat manasse non comperio. Cæterum quod hîc tria serpentium genera facit, terrestres opinor intelligit; aquatiles & volatiles, quorum meminit Strabo *lib.* 15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifestè reluctatur Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent; aut apes inuolarent. Non dissimilis fabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortalem à sacerdotibus Aegyptiorum ostensam memorat.

Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Aegyptios sidus magni nominis; quod idem est cum Canicula. Ab eius ortu Heliaco Aegyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipsa mundi sta-

Sothis canicula anni primordiũ apud Aegyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro composuit, docet his verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ρωμαίοις, ἀλλὰ Καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ σώθεος ἀνατολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Aegyptijs principium anni est, non Aquarius, vt Romanis, sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Canis sidus Graci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothidis ortus, qua generationis mundi ducit initium.*

Sothis, alias σὴθ.

Hæc autem Sothis, à rege Petosiride apud Vettium Valentem vocatur σὴθ, idque genere masculino, cùm dicit τῷ σὴθ ἀνατολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομύων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.
Ego sum in astro canis refulgens.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, quod eandem stellam neget appellari *Maram*, & *Nearam* apud Hyginum reponat. Ego *Mara* verissimam lectionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶn scriptore comprobo; sic enim *lib. 5. scribit,*

Hyginus, male ab Hadriano Iunio in voce Mara correctus.

πυρώτιδος ἀστέρα Μαίρης.
Ignea astrum Mara.

Vbi *Neara* nomen conuenire non potest. Et certè Etymologia congruit, nam μαίρειν est lucere. Porrò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ἰλιαδ. X.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil, Astronom. lib. 5.

Exoriturq; canis, latratq; canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatq; incendia Solis.

Quod autem dicit in huius sideris exortu Aegyptios σημειοῦσθαι τῶν πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de ijs, quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste, vt apparet ab Aegyptijs, manauit ad Græcos, qui cum sæpe ijs diuinationibus abuterentur minimè mirandum est si perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια. καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέξασθαι, βίβλια γὰρ πάντα, id est Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus mensiū, & auspicijs Calendarum, admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgò Almanachs vnde orta.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami aut Salamonis, aut Pauli sæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum, quintum, libri primi.

PLERAQVE sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei?* pro quo fœdà imprimis nota apud Censorinum legitur *annus diei*, Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicūt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν *annum Dei* trecentis & sexaginta quinque diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilem, & hic Solem, κατ᾽ ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosque primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo cursu viderent

Annus diei apud Censorinum pro anno Dei, id est Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Aegyptios: deinde θεοῦ nomen nominibus stellis voluentibus facit esse commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχήν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iside & Osiride: vbi notat ipsius Osiridis per quem Solem intelligebant. Natali auditam fuisse vocem, quæ significaret natum esse μέγαν θεὸν ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipsius postea numinis honorem vsurpata est. Accedit quod Isin & Osirin, Solem videlicet & Lunam, supra cæteros omnes Deos colerent Aegyptij, eisque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Plistonices Osiridis siue Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, sine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Castores τὼ σιώ, & Aegyptij Osirin ὃν θεόν, Isin τὴν θεόν.

Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo.

Iam quod grauioris est difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expresserunt, & eundem annum Τετάρτον quasi quadrantem diceres, nominarunt. Obseruo ex Censorino libro de die Natali, duplicem Aegyptiorum annum fuisse, vnum quidem minorem trecentorum & sexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno insuper die intercalari addito, vt Horus definit, si non ex ciuili ratione, saltem ex arcana Sacerdotum obseruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Aegyptios intercalandi consuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum qui ex motu Solis defini-

Duplex annus Aegyptiorum.

finitur, singulis annis redduntur. Illæ verò post quatuor annorum conuersionem diem solidum efficiunt, Aegyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, siue Caniculæ intercalabant, & solidum annum tunc absolutum putabant; quod inerat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Censorini verbis colliges, quæ ita se habent.

Ad Aegyptiorum verum annum magnum Luna non pertinent, quem Græci κυνικὸν, latinè canicularem vocamus, propterea quod initium illius sumitur cum primo die eius mensis quem vocant Aegyptij θώθ, caniculæ sidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis solos habet dies trecentos sexaginta quinque, sine vllo intercalari, itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus est quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno millesimo, quadringentesimo sexagesimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à plerisque dicitur, & ab ὁ θεοῦ ἐνιαυτὸς.

Hæc ille, ex quibus iam facile est Hori symbolum interpretari: Annum vertentem, hoc est ciuilem significantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέταρτον, quadranten dicunt. Quorsum? nisi quia ciuilis annus est quarta pars anni magni; & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat, quam rationem subintexit cum dicit, Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno superuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NOn eſt hic meum (quod præmonui) conſilium, actum agere. Quamobrem quæ de accipitre à Pierio ſunt annotata lubens volenſque prætermitto. Tantum ea, quæ aut ipſe omiſit aut incertis auctoribus indicauit (quod ſæpe facere ſolet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίȣ εἴδωλον, Accipiter nominetur, curue in accipitris effigiem Sol, ſiue Oſiris fuerit efformatus, & quorſum idem ales Apollini ſit peculiari ſuperſtitione dedicatus. Duas cauſas inuenio. Vaticiniorum & medicinæ ſcientiam. Quippe accipitrem poſt exceſſum è vita immortali ſpiritu vigere & oracula petentibus reddere credebat gens fabuloſiſſima. vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuiſſe apud Aegyptios memorat Aelianus. Sed quod magis mirere, Porphyrius in eo opere quod de abſtinendo ab animatis conſcripſit, refert aliquos eo dementiæ veniſſe, vt ſi quando augurandi ſcientiam auidè quærerent, præſagorum animalium atque imprimis accipitrum, fibras cruore adhuc ſtillantes deglutirent, quo acciptris animam cum cruore haurirent; & ita ſe ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam ſpiritu incitatos credebant.

Accipitrũ fabuloſa oracula

Acciptrum inteſtina à falſis Prophetis deuorata:

Quo ſpectat etiam vaniſſimi Kiranidis ariolandi ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id eſt, in ſapphiro ſculpe accipitrem, & ſub pedibus eius xiphiam piſcem, deinde incluſam ſub eadem gemma herba xiphij radicem geſta in annulo. Hic enim annulus caſtus eſt, quem ſi habueris, omnia tanquam ex oraculo cognoſces, quod ſi eandem gemmam in ſimulachro aliquo collocaris, de rebus quas ſcire volueris fundet oracula.*

Kiraridis fabuloſæ commentationes & deliria.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector videas

videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam accipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissimo pectore admittebat. Neque verè tantum accipitrem oraculorum scientia pollere crediderunt, sed & ipsum sacerdotum doctorem fecerunt Narrat enim Diodorus delatum ab eo secundum Aegyptiorum fabulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continerentur. Eius verba sunt libro primo Bibliothecæ *Τινὲς δὲ φασὶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς* Addit idem author in huius rei monumētum Aegyptiorum *ἱερογραμματεῖς* licium purpureū, & accipitris pennam in capite gestare, quod nobilitatis apud Aegyptios fuit monumentum.

Accipit[er] mysticu[m] librum fert.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus aciem perutilem, cuius Aelius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pulpos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur folijs, laciniatis, breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis ijsque amaris. Hæc Hieracia quæ hic ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob causas accipitrem *ἡλίου εἴδωλον* dixerit.

Hieraci[um] herba qu[...]

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 8. lib. 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Aegyptio no-

mine Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo vocabulo sacram hanc auem nominant, animam cordatam significat occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Aegyptiorum, sed & Græcorum, & Romanorum Phylosophia statuit. Mitto infinitos locos, & laudatores huius sententiæ, vnum tantum ex Fabio, declamatione decima placet ascribere, vbi agit de sepulchro excantato, & prohibitis adolescentis Manibus. ne in conplexum Matris reuolarent. sic autem definit.

Anima flãmei vigoris impetus.

Animam flammei vigoris impetũ, perennitatemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sidera volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque spiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerẽ effregerit, & exoneratis membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere sedes in astra.

Anima leui igne lustrãda ex testimonio gẽtilium.

Igneas igitur non tantum facit animas, sed volucri siderum igne accensas, Vnde Martianus Capella l 1. septem planetas in animam quasi in sobolem suam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιστικόν, à Marte θυμητικόν, à Mercurio ἑρμηνευτικόν, à Venere ἐπιθυμητικόν, à Luna φυτικόν, à Ioue πρακτικόν, à Sole αἰσθητικόν, Hac eadem ratione freti igneam esse animorum naturam dixerunt, quod & ab astris igneis fluere, & in astra redire, imò quod magis mireris, stellas post excessum è corpore fieri crederent: quod annotauit Aristophanes, vnde & Horus 1. l. 2, ἀστέρα symbolum esse dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἄρρενος.

Martiani Capellæ de planetis in animam in fluentibus sententia.

Hanc sententiam spectauit Prudentius cum dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cum apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda sunt: Est enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis habet

het essentiam, sed aliquam dumtaxat similitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus est libro de anima, cap. 9 quid eandem facit caloris aerei & lucidi, & Cæsarius iunior qui animam in vas aliquod sphæricum clarissima luce perfusum deformat.

Philo quid censuerit de animo.

Tutius & prudentius loquutus est Philo cum libro secundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expressum beatæ naturæ simulachrum, decerptum a Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Cor quomodo septum animæ.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον, *Cor septum animæ*, appositè ad eorum sententiam dixit, qui animam in corde constituerunt, quamquam de ea re diuersæ fuerunt sententiæ Marcus Varro singulas hominum animas in octo partes distribuit inter se proportione maximè dissimiles: Quinque enim statuit quibus sentiunt homines, sextam qua cogitant, septimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quasi in varias propagines discriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde stabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per singulas corporis partes exprimunt, per στῆθος autem siue cor τὸν θυμὸν delineant.

Octo partes animæ secundum Varronem.

D Dionysij pulchra obseruatio de comparatione animæ num corpore.

Sic enim D. Dionysius libro de diuinis nominibus cap. 9 *Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμὸν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν.* Mentē scilicet respondere capiti, opinionem ceruici, pectori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, sed vim mentis, rationis, & consilij communitur autores in corde collocant. Sic suum לבב Hebræi doctores accipiunt, & קונה לב possidens cor, *prouerbiorum*

rum 15. 32. idem est ac, sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scitè notauit Eusebius *hist. Ecclesiast. li. 6. cap. 2. in Leonide Origenis Patre,* qui cùm in filio adolescentulo agnosceret ϑεάζουσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus denudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum cō-/secrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæresij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ, testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis: quam summus Aegyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Aelianus *variæ historiæ lib.* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quam in pectore admirabiles illas gemmas rationalis insutas gestabat, quas dubijs temporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi Sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura ex Iosepho & Epiphanio dixi. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cum Eutycles suos, & στερνομάντεις è pectore quasi ex domicilio sapientiæ voces depromere curauit.

Symb. syntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐν γαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam è corde velut ex sede sua elicerent, per cordis cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit:

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectanabus, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio. *Disquisit. magic. lib. 1. cap. 4.*

Cur cornix in nuptijs inuocata, & quid sit ἐκκορὶ Κορὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8, l. 1.

SCopulus est hic locus ad quem multi offenderunt. Nil opus est omnium commemorare sententias. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congesserunt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed verbis adeo corruptis expresserunt, vt nihil minus videantur quàm huius auctoris sententiam intellexisse. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba, ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil distortius. Pierius paulo liquidior sententijs, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ maximè desiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres obseruauit nuptialibus festis* ἐκκορηκορώνη *clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auspicatissimo nominari solitam.* Tum suspicatur mendum, & aliter apud Aeschylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod affert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem accuratius inspiciamus, Tragœdia Aeschyli quę laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari scholiaste consectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. sub finem explicans illud Pœtæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Horimente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλοῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Coata-

δίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Quid sit apud Pindarum ὑποκουρίζεσθαι.

Coætaneæ vt Virgines sociæ solent in vespertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid sit ὑποκουρίζεσθαι, respondet idem esse ac iuuenilius animi, caussa, lasciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχήν τε καὶ παίζειν. Alij censent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuisse ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόρους ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod sponsum & sponsam celebrarent.* Tertiam subinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. σὺν κούραις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis,* quod initium cantilenæ nuptialis esse liquidum est. Hic proferuntur Aeschyli verba ex Tragædia Danaidum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κάπειτα δ' εἶσι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Ἕως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νομοῖσι θέντων, σὺ κόροις τε καὶ κόραις.

Horum sensus est *Deinde verò prodit lucidum solis iubar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui statuerunt* (hanc cantilenam) σὺν κόρους τε καὶ κήραις. Hæc Aeschylus, nam quæ sequuntur κἂν τῷ δὲ βίῳ ἀκορεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Aescyli, sed ex alio capite ducta sunt, & tam fœdè discerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci possit. Hadrianus Iunius vir eruditissimus longè sagacius locum illum peruidit *animaduersorum lib.* 1. *c.* 1. vbi Cælij Rhodigini qui hæc ipsa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Dispeream* (inquit) *si se ipsus intellexerit, tantū abest vt Hori sententiam peruidisse illum putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κόρει κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod sinister esset solitariæ Cornicis occursus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus satis apposite, quæ prima quidem specie,

Had. Iunius in hic Hori loco discutiendo accurata.

proba-

probabilitate sensum percellunt; sed tamen accuratius spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam primū vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè est sordibus purgare, ac emundare, & non nisi durius significat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuocaretur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices non singularem, Aelianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis scribit, non aliter quam Horus singulari numero vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur constet inuocatam fuisse cornicem, non potest dici euerri & eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, plane repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν celebrari illud ἐκκόρει κόρη κορώνην, plenè inuocatam potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην dixit nomen speciei, non numeri, ab omni enim numero abstrahit.

Iunij sententia leuatur.

Dicam ego quod sentio cum verbum Κορεῖν frequentius saturare significet, ita hæc Hori verba interpretanda existimo, ἐκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura ô puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles & ominatas consequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant stipem, & prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo eruscatores illi precantur vt illustrem, & locupletem maritum nanciscatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus autem Phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt:

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

ὦ παῖ

ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε ὀλκοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα,
Θεοί, γένοιτο μὲν πεμπτὸς ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα ὠνομαστὸν ἐξεύροι
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletum virum & celebrem nanciſcatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & ſimul grauium auctorum, de Cornice in nuptijs inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia ſatis confirmant, quibus etiam addi poteſt, quod habet Pauſanias in Meſſenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta, quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuiſſe. Videre eſt quoq; apud Feſtum huius ſuperſtitionis relicta Romanis veſtigia. Nam erat (inquit) *Cornicarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur.* Cuius rei nulla commodior eſt ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix ſit coniugalis amoris ſymbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina quoad viuit ad alterum marem, quod ſi mors diuortium fecerit, qui ſuperſtes eſt è coniugibus perpetuum ſibi indicit celibatum.

Cornix ænea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Feſtum.

Quo-

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς, de abſtinendo ſcilicet ab animatis copioſè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo planè conſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & diuinarum rerum conſuetudine quædam animalium magis quàm homines à Dijs intellexerunt amari, quæ ſoli maximè conſecrata putant, quia natura eorum ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt pauca: Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Aegyptij ſummopere venerantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. Scarabæus autem omnis virilem ſexum habet, & ſpermate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Apion famoſus Grammaticus, mundi cymbalum, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta oratione poteſt excuſare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum ὃν ἄνδρα ſignificare, Idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδρἄγαθον virum fortem & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares naſcuntur. Præclara eſt in eo argumento Aeliani obſeruatio. Vbi annotat Aegyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita præcipiebat, conſueuiſſe in annulis geſtare inſculptam Scarabæi effigiem, ſignificante (inquit) per hoc ſymbolum legislatore, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοῖς μαχομένοις ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pugnarent*

Pulchra Aeliani obſeruatio de annulo militum Aegyptiorum. li. 10. de ani. c. 15.

narent. Itaque milites in ſacramento non tantùm quod ait Polybius pollicebantur ſe πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires.* Sed vt vno verbo omnia complectẽrentur, promittebant ſe *viros, & viros bonos*, quod licet ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere; vbi ſumptis à re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligatus es.* Quod ſi ignaui eſſent milites, non iam viri ſed fœminæ per contumeliam appellabantur; & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium, libro ſexageſimo ſecundo, Neronem Imperatorem mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα καὶ Δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomen candenti plerumq; ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφραγῖδα στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtom. Sed omnium rectiſſimè Chriſtiani, qui cum longè aliam ſectentur militiam, iuberentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem, in memoriam ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς myſticus; vel piſcatoris, in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi li. 3. Αἱ δὲ σφραγίδες ἡμῖν ἔστων πελειὰς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσικὴ, κἂν ἁλιεύωντις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne, candẽtibus notis venerandum nomen Ieſu, aut ſignum crucis curabant ſibi inuri, quòd erudite notauit Procopius antiquus author ad illud Iſa. 44. *Iſte dicet Dei ſum*, τὸ δὲ χειρὶ διὰ στίξεως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ. Hom. 3.

Chriſtiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorũ inurendi ſibi ferro candenti in cute nomẽ IESV, ex Procopio.

Ad

Ad summum, quod habet de oculis scarabæorum & felium pro statu Lunæ variantibus; id ipsum Antonius Diogenes ὑπὲρ θούλην ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Astræo annotauit, qui oculorum suorum incremento & decremento Lunæ designabat alternationes; quamobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim regnabant; fuit illis carissimus, quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba sunt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσει τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔριδος τοὺς ἐκεῖσε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικαθίσταντο διάδοχοι, quod memini me notasse in symbolis, citatur autem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de Scarabæorum varijs generibus, plenius, hæc enumerantur à Plinio l. 11. & 28. & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29. c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, Κοπρίονας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas, χρυσίζοντας, Longipedes, Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hic notandum videtur quod habet Aelianus de animalibus, Vulturem non modo Aegyptijs, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset. Communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuotanda obijciebant Vulturibus, fortunatos quippe

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

eos dictitantes qui sacri alitis ventrem pro tumulo habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimulandos gloriæ aculeis militū animos fuit, nam cùm multi propter eorum quæ in acie ceciderant cadauerum statum, congressum præliorum reformidarent: Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totum in speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consilio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dęmonē, quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascere credebant, instrata pelle vulturis stulta depinxit gentilitas. Reuera autē sæpè pro Eurymnò Vulturio execrabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamat. 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sidera diris agitare carminibus, tumulos bustaq; scrutari, & amputatis cadaueribus ipsas in scelera armare manus.* Et Apuleius Miscel. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur à lamiis, sed è bustis & rogis reliquiæ quædam & cadauerum præsegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipso momento choragij funebris, præpeti celeritate alienam sepulturam anteuertunt.*

Eurymnus Dæmon quis?

Candelabra ex vulturis tibijs.

Addit ad significationes Vulturis vanus Kirandes, hunc ad facundiam sermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, candelabra ex vulturis tibijs sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim animaduerterent. Euax quoque auctor est lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri contra noxios vsus præsentissimum remedium. Sed hæc ex vanorum (opinor) Philosophia.

Cæterùm quod Horus dixit, ὀρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Aegyptium esse vocabulum, sed ne Gręcum quidem, hoc præsertim sensu. Nam præter nomen Musæ pro-

pri-

prium, ὀρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux: Ἡ δὲ ὀρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν, ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν ὀρανόν. τοῖς δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans sese pilam in cœlū proijcit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero. Horus igitur ὀρανίαν dixit pro cœlo, ad imitationem alicuius verbi Aegyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non ὀρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit, ἐρήμας δι' αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba, δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί. μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς· Quæ Pierius ita reddit: *Si drachmas duas ostendere voluissent, Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarum instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas indire vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.*

Perplexi loco de drachmis quæ pro lineis irrepserant explicatio.

Hæc περιφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, Sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari, cum tamen hîc de ea re nulla sit quæstio.

Ego sic existimo, δραχμὰς pro γραμμὰς in hunc locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drachmis sit sermo, declarat quod statim sequitur, παρ' Αἰγυπτίοις μονὰς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί, Apud Aegyptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hoc binario linearum vnitatem significarent, hic nodus est; qui vt facilius soluatur, primum statuendum quod ex Pythagora, Damascio, Synesio & cæteris notum est, Deum appellari Μονάδα, *Vnitatem* Signum autem Dei, & magni mysterij, apud Aegyptios fuit duplex linea, quarum altera alteri in perpendiculi modum ductæ substerneretur. Cuius rei cum ab ijs ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hæc diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quamobrem & per easdem lineas in crucis modum compositas, quas ita reuerebantur, & *Magnæ Vnitatis*, hoc est, Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent, Crucis sacrosanctum mysterium apud hanc gentem adumbratam graues auctores tradunt. Isidorus *lib.* 1. Origenes *cap.* 3. Ruffinus lib. 11. *c.* 29. Socrates *lib.* 5. *c.* 17. Sozom. *lib.* 7. *c.* 15. Niceph. *lib.* 21. *c.* 16. adduntque sub Theodosio Imperatore cùm solo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hieroglyphicas compertas esse literas quæ Crucis præferrent formam.

Quomodo sidus fati hieroglyphicum.

Ad symbolum decimumtertium libri primi.

Qui astra dixerint fata.

VETVS Aegyptiorum & Chaldæorum error, qui deinde longè manauit incrementis. Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίστασθαι. Fatum ex siderũ cursu, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscripserunt, vt Ptolomæus qui fatum definit caussarum connexionem quæ ex astrorum motibus vim & effica-

cæcitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat

Μοιρηδίους πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

Fatales fatorum omnium indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati.* Sat. 7. ver. 200. Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem.

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota *epistola* 128. *ad Harpocram Scholasticum*. Clemens Alexandrinus *Stromatum lib.* 4. D. Augustinus *de ciuit. Dei*, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Aegyptiorum & cæterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem esse positam nec occidere, nec furari, nec adorare simulachra: vnde illa regione nullum templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienā quispiam solicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusiùs prosequitur ex quibus hanc ἀσεβικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Braccarense, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit.* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animi vel corporis membra*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Braccarēsis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

bra dissipata credunt, & nominibus Patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: Anathema sit. Obseruatione dignum est quod notauit Suidas, Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἄστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Aegyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stilo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Marcianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. συμμαχεῖ τῶν ἀνθρώπων βουλεύμασι καὶ πράγμασι.

Blaconomion quid?

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. *lib.* 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit, *Regum insigne capite gestantem,* quam sententiam secutus est quoque Pierius *Ad cynocephali* inquit, *speciem addebant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatus Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen

Hierogl. l. 6.

men, & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regem spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaqua re obtinet principatum: & est veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum Scriptores prototypa imaginum, & symbolorum, quorum primaria & vberior est significatio, appellant βασιλεῖς. Vt enim rex viuus & spirans longè præstantior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nam quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχέτυπος, Cynocephalus verò sit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videat illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum 11. lib. 1. cùm dixisset, vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est, & quasi regula cæterorum, vtitur eodem nomine βασιλεῖς: sic enim habet, Καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ ὡς πρῶτον γένος θηλειῶν ἐστὶν γένος μόνον. δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γῦπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuiuis fœminei sexus animanti Aegyptij vulturẽ vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologijs.

Ad Hieroglyphicum 16. *lib.* 1.

Ægyptiorum horologijs siue Clepsydris insculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, sed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes sic reddunt. *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo in clepsydris viuum animal statui, non effigiem animalis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissionem aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt *pilos abradentes*, nam διειρᾶν nunquam radere significat, existimo restituendum τρίπα vel τρύμα διείραντες. Errore librariorum fortè scriptum est κ, pro π, vt sæpè fit, & τρίκα positum pro τρίπα. hic aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere se existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem est ac τρύμα, siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa, liber Græcus, qui sæpè citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cum ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono. & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse τρίπα, & ita ἕως τῆς οὐρᾶς τρῆπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel

ad

ad membrum & naturam quæ per caudam significatur, perforant, per foramen autem ferream fiſtulam ſeu canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, ſiue æreum Epiſtomium aquæ defluentis emiſſio. διτίρειν autem τρίπα rectè dicitur, quaſi inſubulare vel ſubula facere foramen. De iſta clepſydræ fabricatione & foramine, ſic ſcribit Ariſtoph. Scholiaſtes in Veſpis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον καὶ ἴσων ῥεῖν ἄχρι τῆ ὀπῆ. *Clepſydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & ſinebant fluere vſque ad foramen.* Et rurſus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoq; formam eius attigit cum ſic deſcribit. *Hic rurſus praconis amplo boatu citatus accuſator quidam ſenior exurgit, & ad dicendi ſpatium vaſculo quodam in vicem colli graciliter fiſtulato, ac per hoc guttatim defluo, infuſa aqua populum ſic adorat.* Porrò de vſu clepſydrarũ in foro ſuperuacaneum arbitror hic pluribus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ & latine redde, ne vero latior ſit machina, vbi interpres cum ſua periphraſi ſenſum non aſſequitur, *Ne foramen illud acutè artificioſeq; confectum.* Non enim de foramine intelligendũ, ſed τῆς μορίε, de illa animalis parte ſculpta in horologio & in modum tubi fiſtulata, vel de vaſculo in cynocephali formam artificioſè dolato. Cæterum de hac diuiſione horarum ex Cynocephali obſeruatione mentionem fecit Victorinus in commentarijs ad Rhetoricos Ciceronis.

3. Metamorphoſeos.

De Niliaco incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

VARIAE sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide apud Diodorum, Tres autem hic affert rationes, Prima ad Aegyptum aquarum genitricem: Secunda ad Oceanum: Tertia ad Imbres Aethiopiæ causam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro, qui asserit: Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμώχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινήν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὑτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc est, *Tota Ægyptus à flumine congesta est, & laxa naturaq; pumicosa, rimas in se habet magnas, & cõtinuas, per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æstate autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorsus asserit exstillantes terræ sudores tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ est de Oceano, sacerdotes etiam aliquot Aegyptiorum assertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circumfluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere idem Historicus ostendit. Tertia quæ ad Aethiopiæ imbres pertinet longè probabilior est, & hanc sequutus est Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec satis robustè eandem refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod, vt ait, à veteribus scriptoribus perhibeatur raro in

Miscellaneorum lib. 7. c. 4.

Aethio-

Aethiopia puluere, imò idem ipse Agatharcides antiquus author restatur in Aethiopiæ montibus certo tempore, eo scilicet quo Nilus augetur, pluuias esse continentes. Ibidem Mercerus putat inserendum καὶ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & nescio quas supplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam sententiam claram fieri, siquidem cum Horus dixisset Leonum rictus in fontibus insculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis sydere percipere se existimant, *Inde,* inquit, *ad hodiernum vsque diem ingens est ad votum aquæ copia.* quasi vellet dicere, hanc Aegyptiorum pietatem sidus Leonis fortunare, & copiosius riuos illos benignitatis aperire. Itaque censeo legendum, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, sepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

FVit illud non modò in prophanis, sed etiam in sacris rebus vsitatissimum, vt Leones ad symbolum maiestatis appingerentur, aut sculperentur, idq; non modò in templis sed in thronis, fontibus, & sepulchris. Et de templis quidem id diserte testatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantum Aegyptijs, sed & Iudæis quoque fuisse commune, discas ex sacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, sculptas etiam in altaris angulis Leonum species conijcit eruditissimus Villalpandus. Quin etiam magnũ illud & tremendũ altare vbi iuge sacrificium Deo offere- *Leonum in templis effigies.*

Magnum altare Hebraeorum eur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox est אריאל, ab ארי quod est Leo, & אל Deus, quam Chaldæus Paraphrastes apud Isaiam 24, vertit *altare*

Cuius rei causam reddunt Hebræi Doctores, quod sicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipsum altare perennibus flammis hostias absumeret, vel quod Leo symbolum sit diuinæ maiestatis, siue ad speciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, siue ad clementiam spectes, quâ vt omnium penè scriptis celebratur, depressis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum est ex regia illa Salomonis leunculis insigni, quam Iosephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῦ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Eosdem Leonum rictus in fontibus ab Aegyptijs prudenti quadam sacerdotum destinatione collocatos testatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τὰς εἰσαγωγὰς τῶν ἱερῶν κρηνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προσάξαι, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷδε ζωδίῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos canalesque sacrorum fontium solent ij qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari, quod sol cùm in Leonis signo persistit sæpenumero in duplum aqua ipsius Nili excrescit:* Traductum ab Aegyptijs in cæteras nationes, nō superstitionis, sed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro secundo, epistola secunda ad Domitium, Piscinam describens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piscinam fluentem de supercilio montis elicitum, canalibusq; circumactis per exteriora natatoriæ littora coruatum sex fistulæ prominentis Leonum simulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingressis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in thronis regum.

In fontibus.

Leones in

Addo postremo loco fuisse Leones sepulchrorum

rum, maximè verò fortium virorum insignia. Siquidem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum sepulchrum describens, qui in acie aduersus Philippum ceciderant, προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων ἐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπίσημα δ᾽ ἔπεστιν αὐτῷ λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolemæus Hephæstion, qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτῷ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννεα δάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. λέοντα δ᾽ ἔστιν ἰδεῖν τῷ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλκῆς ἐξ ἐκείνου καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφεστῶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem duntaxat digitos habuisse, extareq; tumulum digiti auulsi, Leonem verò ex lapide Lacedæmone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris lapideos statuere Leones.*

Sepulchris & à quo primum mos ille inuentus.

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cum amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossarium

sarium πέταλον laminā reddit. Mitto quæ de ligaturis λεψάνοις, de indumentis infantum, de inauribus, delicijs, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Gretserus noster, vir multæ eruditionis in commentarijs de cruce. Hic quod Horus ad Aegyptiorum phylacteria pertinuisse dicit, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τὸ ἄρσενος ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœminæ extra aspiciens*, plenius discutiendum est. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas, quarum frequentissimus erat vsus in amuletis. Alij quippe signa gestabant geniturae suæ, seu (vt vno verbo dicimus) Horoscopa, quibus se tota vita protegi ac fortunari credebant. Notus in eo argumento famosus Octauij Cæsaris Capricornus nummis eius incisus, quem summam Astrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Augusto fuisset fortunatissimus. Alij illustrium asseruabant virorum effigies, vt Pythagoræi Præceptoris sui Pythagoræ imaginem, & multi, Alexandri Magni numismata, quos Diuus Chrysostomus homilia vigesima prima ad populum Antiochenum meritò perstringit. Alij falsorum Deorum species magicis characteribus incisas. Tales erant imagunculæ quas Basilides hæreticus sectatoribus suis instar amuletorum deferendas tradere solebat. Hic cùm trecentos & sexaginta quinque cœlos statueret, summum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ statuebat, cuius nomen numerum illum ccclxv. complectitur. Exstat apud Cardinalem Baronium istorum amuletorum species, hominis nempè figura, portentosis vndique litteris impressa.

Signa genituræ seu Horoscopa pro amuletis gestata.

Basilidis imagunculæ magicæ.

Tomo 2.

Nec dissimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, dirissima prorsus simulachra, & nefarijs imbuta superstitionibus. Mactabant quippe puerum

Teraphim quæ ex Elia Thesbite.

rum primogenitum, cuius caput à corpore reuulſum ſale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi ſpiritus nomine & charactere ſignatam, mox odore & ſuffitu cereiſque accenſis venerabantur, & quamquam hoc ſecretis parietibus occultabatur ſcelus, nonnumquam tamen etiam occiſorum infantium præſegmina, laminis & bracteis incluſa, ſuperſtitioſoque ritu excantata geſtabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelſus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ceream imaginem ad ſimilitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam ſimilem affectæ parti, idque indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam ſanitatem ægro reſtitui poſſe, Ac tandē additis magicis precatiunculis ceream illam in imaginem in ignē proijciat. At ſi forte ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger.* Vides lector deteſtabiles luſus dæmonis in humanā perniciem laſciuientis. Totam hanc nefandi ritus ſuperſtitionem damnat articulus Pariſienſis qui eſt 21. *Quod imagines,* inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ aut etiam baptizatæ, exorciſatæ, aut conſecratæ, aut potius execratæ ſecundum prædictas artes, & ſub certis diebus habeant virtutes mirabiles, quæ in libris huiuſmodi ſuperſtitioſis recitantur, error eſt in fide, & philoſophia naturali & aſtronomia vera.*

Idola magica ad curationes morborum deteſtabili ritu vſurpata.

Lib de Hyperphyſicis morbis.

Contra hæc ipſa Dæmonum πλάσματα Sancti plerumque verbis & rebus ſacris vſi ſunt. Narrat enim Leontius Epiſcopus ſanctum Simeonem ſolum mulieri magæ amuletum in tabula conſcripſiſſe, quo geſtato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera geſtabant quædam

Amuleta ſanctorum.

dam pendula vaſcula admodum precioſa, quæ illæ בת נכש *domum animæ*, appellabant. Sic religioſæ perſonæ oleum ſanctæ crucis in vaſculo, quod S. Spiridionem feciſſe refert Surius tomo ſexto, aut aliquid ſimile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & iiſdem de collo ſuſpenſis ſanctiores alijs videri volebant: Tum vero in illos qui ex ſuis capillis & veſtibus alijs largiebantur quæ ad collum appenderent. vnde Canon. 36. Concilii Laodiceni. error quoque in eo nonnullorum clericorum caſtigatur, qui imprudentius huiuſmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum ſacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. *lib.* I.

Caue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti teſtimonio, qui ſuam eruditionem intemperantius prædicans ſcribit: Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐπήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Ἀρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonſtratione lineis nemo me adhuc ſuperauit, nec qui Ægyptiorum quidẽ vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas eſſe Aegyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum; & ijdem qui apud Aſſyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταί, vt author eſt Lucianus in Macrobijs. Siquidem Aegyptiorum ſacris, & doctrinis præfecti nunc ἱερόφοροι & ἱεροστόλοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

Hierophori & Hieroſtoli qui?

γὸν περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ, φέροντες ὥσπερ ἐν κίστῃ καὶ περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent.* (Vt diserte notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati sunt; sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν; additque vnum ex ijs Regi Aegyptiorum prædixisse, futurum Israelitam virtute & gloria clarissimum, qui Aegyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Ijdem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum author peruetustus fertur Iachim in ea gente περιάπτων καὶ ἐπαοιδῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑλακοῦντά τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Aegyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant, qua opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & Astrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Prætereà sceptrum commune cum Regibus habebant, quod ad honorem agriculturæ sicut & Aethiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et illi quidem primis temporibus Aegyptiorum sacerdotes hanc dignitatem obtinuerunt. Nam postquam

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scribæ de Moyse vaticiniũ.

Sacerdotũ priorum apud Ægyptios dignitas.

sub Romanorum imperio Aegyptus esse cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex sacrificijs, in viles Chaldæos, haruspices, & aliptas degenerarunt, quòd licet ex Hadriani epist. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopisco in Saturnino, statim à principio. Vbi præcautione opus est, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Christianos cum Isiacis Sacerdotibus confundit, & ijsdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane charissime; totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Christiani sunt, & deuoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, nisi velis hac ratione excusare, quòd de Apostatis loquatur; qui; vt est in actis Epimachi Aegyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χρισιανισμὸν κρύπλοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο. *tecto Christianismo impietatem simularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Christianæ pietatis simulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas sordes impiorum sacrificorum natio deuenerit. Hoc ipsum plenius ostendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Christiana fide Apostatam, atque ad Serapidis & Isidis cultum nefariè abreptum insectatur, simul Aegyptios sacerdotes, in quorum collegium cooptatus fuerat, describit his verbis:

Sacerdotum postremiũ temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Christianos.

Namque sacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idq; licere putat quod non licet: vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapsatosq; tenent extenso pollice lumbos.
Et proprium mutant vulgato crimine sexum.

Cyprianus in Senatorẽ Apostatam à Christo ad Isin.

Cum-

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici.
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorē.

Quę illic Cyprian. de vestibus, & flagitiosissimis moribus prosequutus est, copiosè describit Apuleius, vbi *lib. 8. Metamorph.* nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *varijs coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis lineis. Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus differit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus *lib. 2.* in vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum supplicijs frequenti diuerberatione sua sponte cæsos.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασταὶ & ταριχευταὶ, qui cadauera maximè sacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus: πάσης μὲν τιμῆς καὶ *lib. 1.* πολυωρίας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτους ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autē superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & insuper quinquaginta talenta à Ptolemæo *p. 76. l. 1. p. 2.* fœneratum memoret Diodorus. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen, operæpretium est de hac re audire Clementem Ale-

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

Alexandrinum, qui totam hanc sapientum & sacerdotum Aegyptiorum seriem disertissimè tradit Stromatum libro sexto p. 465. Primus, inquit, procedit is qui vulgò ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex symbolis Musicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Pòst cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoscopus gestans in manu horologium & palmam astrologiæ symbola.* Eum quatuor libros Mercurij de astrologia oportet semper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ χοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit*, inquit, *scriba sacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, ad scribendum, & stylum iunceum quo scribunt.* Hunc oportet scire ea quę vocantur Hieroglyphica, & mundi descriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium stellarum, Aegyptique chorographiam & Nili descriptionem, tum instrumentorum, ornamentorumque sacrorum, tum locorum consecratorum, mensuras præterea & quæcumque ad templa & res sacras attinent. Deinde sequitur, στολιστὴς ἔχων τε τὸν δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, stolistes seu ornator, qui iustitiæ cubitum & calicem ad libandum gestat. Is scit omnia quæ ad disciplinam & sacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas denique & dies festos spectant. Post omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος, ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui spectabilem in sinu gestat hydriam, quem sequuntur qui emissos panes portant.* Is vt qui sit sacrorum præfectus, ediscit libros decem, qui vocantur

Quis horoscopus.

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

Quis stolistes.

Quis Propheta.

cantur sacerdotales, de Diis & legibus, & vniuersa Sacerdotum disciplina.

Meminit quoque eo loco πασοφόρων, qui sex Mercurij libros de medicina ediscunt, hoc est de anatomia, & morbis, instrumentisque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem esse ex ordine sacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi describens eum qui idola ostendit, πασοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuisse quemdam æditum, de quo dico ad symbolum 39. *lib.* 1. *in notis*. *Quis Pastophorus.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui existimarunt omnes Aegyptiorũ sacerdotes communiter vocari Prophetas, quod sensisse videtur Diogenes Laertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Αντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν M. Οὔλπιος Απολλώνιος προφήτης, προφήτην, hic dicit esse Ι'υμνά, abusus communi nomine proprij loco, nec satis ea discriminans quæ apud Aegyptios (vt doctissime ostendit Clemens) inter se distincta erant.

Grauis error de Idolorum sepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. libri primi.

AD hierograhicum 37. καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum est in hoc loco, & puto restituendum ἀνατεταμμένα. Quàm enim ridiculum est hæc verba de Pollinctore accipere, & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & resecta quibus iusta facit simulachra contemplatur?* Et vbi Pollinctor iusta facit, hoc est, sepelit simulachra? & simulachra in partes concisa? esto Pollinctores funerarint sacra animalia priùs dissecta vnguentisque oblita, non tamen hoc simulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quod per se ineptum est. hæc igitur verba de Cane intelligenda sunt, γυμνὰ, καὶ ἀνατεταμμένα θεώρει τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata spectat, quæ custodit Deorum simulachra. Nam κηδεύειν non semper funerare, sed curare & seruare significat. Quod autem canes custodiæ templorum & simulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentiuè ex ijs abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes sacri apud Aegyptios collucebant furto subducerentur, ex Horo colligere licet, & Aeliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios designari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cætum apud Christianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον dictum fuisse notat vir eruditus; non tamen euincit ijs quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustinani 59 citat. ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκήτας, aliquot exequijs mortuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον fuisse propriè quod funera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici potest vbi propria verbi significatio quæritur. Neque enim si Apelles sit pictor & orator, ideo pictorem definiens, discam, *Pictor est orator.*

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. libri primi.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες. Interpres vertit *sacrum pallium gestantē*, perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, D Hieronymus in Isaiam pastoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus templi, in quo παστοφόρος æditiuus est aliquis potiùs, quàm *sacrum pallium gestans*, quæ verba

nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem παςὸς dicitur, περὶ τῇ εὐνῇ περιπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnum, παςὸς ἡ ἐκ πετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastoforium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre, παςοφόρος, vt constat ex eodem Clemente, est ex sacerdotibus Aegyptiorum, & vt facile intelligi potest, Aedituus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monstrare, σιμὸν διδορκώς, καὶ πάιανα τῇ Αἰγυπτίων ἄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur παςοφόρος, neque enim Deorum thalamos & ædes portat, sed custodit; manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet, πλαςοφόρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatum. Ego legendum existimo παςόφουρος, *templi custos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεται τὸ ἱερόν.

Lib 3. c. 4. Onomastici.

Lib. 3. padagogi. est.

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret.

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hisce elementis fit lustratio, non ita intelligendũ est, quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationib. principatũ tenuerunt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ

ζεῖ καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur; ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantùm ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιῤῥαντήρια, Latinis aquaminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alceftide.

Aures igne signatæ, & frons candenti ferro à Iacobitis inusta.

πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
πηγαῖον ὡς νομίζεται
χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
χαίτη τ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος,
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio ſumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum eſt diſſenſio. Alij ſiquidem de Oryge, alij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de quadrupede, an de aue ſermo ſit, quod tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt excuſus anno 1 99 nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abraſum videretur: Deinde repoſuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in ſententia fuit quoque Pierius lib. 27. haud ita diligens in Hori mente perſcrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia omittam, vel hoc vno argumento refelli quam facillimè poteſt, quòd id ipſum animal de quo hic ſermo eſt, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, ſiue pedibus terram effodere.* Quæſo cur anteriores hic pedes nominantur, niſi quia ſunt & poſteriores? at ſi anteriores ſunt & poſteriores; apparet animal eſſe quadrupes, quod in auem tam cito efformauit Pierius. Deinde ſi auis eſt, & coturnix, quomodo huic tanquam equo inſidentes facit Reges? quod abſurdum eſt. Omnino de Oryge totum ſymbolum intelligendum; *Primum* quia id omnium penè codicum fides poſtulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet, non niſi timidè in alienam ſedem irrepſit. *Secundum*, quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Aelianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orientem auerſari, ſed etiam aduerſus eius exor-

tum aluum deijcere, quo fit vt Serapidis cultores tam præposterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquam ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Mirarum sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quod à nemine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui, succurrit, nisi forte pro* τῶν πτηνῶν, *legimus* τῶν θηρῶν. Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus, quod in Orygem ferum animal cadere non potest. Hic quisquis ita obiecerit, satisfactum sibi abundè existimet, si Orygém inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi sic scribit: *Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, nec minus Orygum ceruorumque genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui ac reditibus.*
Lib. 9. c. 1.
vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx hebeti lautissima cœna Caditur.* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex
Sat. 11.

Aristo-

Ariſtotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen non vnum dumtaxat cornu, ſed plura videtur illi tribuere dum canit: Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαί. Nunc quod reliquum eſt difficultatis expediamus. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινῶν γνωμόνων τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut gnomones quoſdam ortus rationem ac tempus accuratè certòque cognoſcebant.* Primum malim καθίζειν actiuè ſumere, & de horoſcopo intelligere quem Reges iubent Orygem conſcendere, vt certius Solis ortum dignoſcat. Quod autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ *per medium ipſum*, ſubobſcurum eſt, neſcio enim quid ſibi cogitatione pinxit Mercerus, quaſi per medium hoc animal cui inſident intuentes reges, ortus ſpeculentur. Hîc μέσον accipiendum eſt, pro re interiecta & interpoſita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διὰ μέσου αὐτοῦ, *hoc eſt ipſius interuentu, ipſo mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & ſic ὄρυξ hîc διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propenſionis qua ſolis primas faces præuidet, tempora diſcernant horoſcopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, διὸ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφάγιστον ἐσθίουσιν, Sacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt. Viſa eſt interpreti ſuſpecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, ſed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus, vbi oſtendit vetitum eſſe ſacerdotibus ſub pœna capitis, ne victimam aliquam immolent, quam prius ſigillari annulo non ſignarint,

ἀσή-

ἀσήμαις τὸν δὲ δύσαντι θάνατος ζημίη ἐπικέεται. Horus hic Orygem solum excipit, eam opinor oh caussam, quòd quæ Deorum sigillo essent impressa in Deorum possessionem transcribi viderentur, at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quasi eiusdem peculium facere.

Antiqua lectio defensa.

Ad Hieroglyphicum secundum libri secundi.

HOc hieroglyphicum vt breue, ita difficile est, καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλοκιδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσὸν. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo constanti veterum codicum fide ita legatur. Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero est hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accusatiuis nominatiuorum loco abusos. Sic Nicetas θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τοῦ βασιλέως δὲ τοῦ δὲ καὶ τρίτη θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretiosa* Græcus liber θυρίδα in nominandi casu pro θυρὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm masculus est, sed mares generans. Vox κυκλοκιδὸς omnino deprauata est, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, sed quis tales sensus probare possit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid significet*. Vide num legendum sit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς est calli speciem habens, & per metaphoram robustus: sic autem Aquilæ pullus innuet masculum, fortem, & robustum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus.

In Alexio Angelo.

Quod

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus ſint perperam ab interprete poſiti.

Ad Hieroglyphicum tertium lib. 1.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι. *Gemini pedes ſimul compacti & progredientes, ſolis curſum cum in ſolſtitio ſt hyberno ſignificant*, variæ ſunt lectiones. Et primum quidem Manuſcriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non eſt admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hibernum ſolſtitium denotandum ſimul colligati exprimantur. *Impreſſorum*, inquit, *codicum lectio quæ eſt δύο πόδες, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt ſi pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis* Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem ſignificandum vnquam vſurparit, quamquam vt nihil eſt in iſtis ſymbolis tam alienum quod non aliquo cultu rationis, & rationis ſpecie ſplendeſcat, poſſet illud fortaſſe dici, Polypum rectè Solis in hyberno ſolſtitio tarditatem ſignificare, quod ſit vt ait Ouidius. *Hieroglyphicon l. 27.*

——— *crinali corpore ſegnis.*

Vel vt canit Oppianus:

Πουλύποδας σρoφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τεχνάζων.

Verùm quid opus eſſet geminos Polypos ad hoc ſymbolum pingere? & ſi ſua natura tardi ſunt, cur vin-

uincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες, legatur δύο πολλοῦ πόδες, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo. Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hyberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuam, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progrediuntur? Difficilius quidē, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quamobrem puto legitimam esse lectionem, δύο πολλοῦ πόδες συνηργόμενοι, pro συνηγόμενοι καὶ βεβηκότες.

Lib. 1. Hierogl. 32.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. *lib.* 1.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multū quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur*. Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non satisfaciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpe vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Hieroglyph. lib. 29.

χιλοῖ

χιλοὶ ὅτι χλοάουσιν νίκη δ' ἀπιχίνας ποίην.

Pabula vbi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπιχίνας pro ἀπιχίναντος per enallagen Aliter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullum animal execrabilius, nam Patrem interficit, & Matrem comprimit.

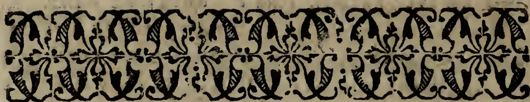
Quomodo Phœnix nascatur?

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie vero vulneris defluente alium gigni, qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Aegyptius qui citatur à Tzetze neque Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidius & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus; sed melius Lactantius de cineribus & reliquijs patris accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIERO-GLYPHICA OBSERVA-TIONES.

Quorſum in templis Ægyptio-rum rotæ.

Ad Clementis Alexandrini, lib. 5.

IONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum couerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant: Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici conijcio. Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcite & illa Aegyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari.* quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat στεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, qui cingit cœlum.* Et præclarè quoq; notatum eſt ab Iamblycho libro de myſterijs, Aegyptios ſolitos fuiſſe Deum mundi Principem in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere: ex quo ſignificaretur

Deus mens in igne circulari ſecundum Democritum.

tetur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeò superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequẽtius vsurparent, vnde extat illud in symbolis Pythagoræ, προσκύνει περιφερόμενος; quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Aegyptiarum expressum à Pythagora memorat; rationemque subintexit; hanc in sacris circuitionem ad similitudinem orbium cœlestiũ fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *retundũ & volubilem Deum*. Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandũ, ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis τελειοῦσθαι, hoc est sacrificiũ consummare, cum orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, etsi vulgò explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium, Improbos semper in περιφορεία incedere neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset.

Conuersiones & circuli in sacris.

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὲν νὴ διὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercule similiter Ægyptiis rotis inuoluit, & significat hac figura mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldanij viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *symbolorum lib.* 1. *Synt.* 2. Hic cùm rotæ conuersionẽ è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu cõtemplatus fuisset, ex diuturno mœrore

Georgius Cedrenus in compẽdio, p. 475. edit Basil.

in ſolutiorē riſum effuſus eſt, cuiꝰ rei cauſā ſciſcitāti Regi reſpondiſſe fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τὸ ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῆς τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, ὃ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμηλοτέρου ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέσον. *Hanc ego incerta inconſtantiſq; hominum felicitatis imaginem ſentiens riſi, cū quod in mentem mihi veniret quā inſtabili nos de re ſuperbiremus, tum ſimul hoc etiā fieri poſſe iudicans, vt quomodo ex ſūmo infimus ſum factus, ita ex humili rurſum loco ad prius attollatur faſtigiū.*

Solandi dictum notabile ad Regem Francorū.

Adde ad idem ſymbolum *Ixionios amicos*, aulicos ſcilicet illos & paraſitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariā alligatos ſub aquas mittebat, rurſuſque in ſummum reuoluebat: cuius ludi quem tam ſæpe aulici in hoc rerū humanarum æſtū ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo; & ego in ſymbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis ſubijcere videtur Anacreon Poëta, ſed ſobrius, vbi totam imaginem eſſe dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίοτος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimuſque
Cinis, oſſibus ſolutis.

Cum quo facit Perſius.

Sat. 5.

Nam quamuis prope te quamuis temone ſub vno
Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere canthum,
Cum rota poſterior curras, & in axe ſecundo.

Vbi non tantū vitæ volubilitatem, ſed & irremeabiles temporum lapſus deſignat, & oſtendit quam arduum ſit deſidioſis dici præſenti manum inijcere.

Quid

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum significarint?

Ad Clementis Alexandrini lib.5.

SYmmachus ad illum locum Ezechielis c. 8 *Et ecce applicant ramum ad nares suas,* innuit hic derisionem significari fœdo raucoque narium sonitu in contemptum Dei. Sic enim i le, Καὶ ὡς ἐφίεντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta ramorum mentione, qua in sententia sunt Septuaginta; καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem ansam interpretationis daret, ramorum simul, & derisionis meminit his verbis, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipsi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus, & sonum, & ramum significat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit, sed in eo errat quod gestationem illam ramorum signum derisionis interpretetur, cùm potius venerationis sit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in superstitiosis gentilium ritibus, ad cultum falsorum Deorum fuisse prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupressum, Isidi abrotonum. Certe apud Athenienses festus erat dies ramorum nomine insignis. Quo in honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quasi μόχοι, hoc est tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀσχοφορίας celebritate nomen, & ὀχόφοροι, seu rami ferri appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum ministri qui acceptos vitis ramusculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirrhadis ædem deferebant; vt disertè testatur Scholiastes Nicandri, Ὀχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνησι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλάς, οἱ

Symmachi error in loco Ezechielis.

Hazmorach ramus & sonus.

Oschophori.

λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς σκιῤῥάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quod autē Deos venerantes & manum, & ramum (si tunc tenerent) secundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectà vertit, *& applicabāt ramum ad nares suas in signum*, scilicet adorationis quam Soli præstabant.

Hunc certè honorem Deo debitum sacrorum simius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vsos fuisse in festiuitate tabernaculorum produnt sacræ literæ, & disertè testatur Iosephus *antiquit. li. 3.* vbi scribit Iudæos victimas Deo incendere, & simul pro gratiarū actione sacrificare, manibus interim gestantes ramos myrti & palmæ, ex quibus mala Perseæ dependebant. Eius verba sunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος. Nota consulto mala Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarent cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Persea frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Iudæi cur vsi malis Perseæ arboris.

Idem postea ramorū honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorū ab Hydaspe rege præmittūtur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipsius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλώῳ λώτῳ κατεστέψαντες, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Aethiop. lib. 10.

Corona ex Loto.

Itaque si quem insigni populi fauore honestatum omniumque celeberrimo plausu & lætitia exceptum significare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia nō solùm ramos illos exhibebant, sed præterea folia & flores in bene meritos spargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippā dicit fuisse, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid sit ἀνθοβολία.

lib. de legatione ad Caium.

Nec hoc tantum fauoris signo contenti, etiam ramos

mos maximè palmarum ad fores insignium virorum affigere soliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè aliquorum ritu tot suppetunt testimonia, vt nihil sit opus inculcare pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanquam verus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta,

Palmæ ad Rhetorum fores affixæ.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreàsque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clarissimã rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, disco ex Porphyrio. Ο πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβάνωτον, οὔτ᾽ ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷόν τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον. Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, sed folia, velut primam pubescentis naturæ lanuginem manibus decerptam Diis adurebãt, quo signo Deum creatorem testabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adolescerent.

Prophyrij obseruatio de primis sacrificiis.

Theod. orat. 7. de sacrificiis.

Nec mirum igitur si hoc genus officij Christo exhibitum, qui σοφίας κοσμοτεχνίτης nominatur à Synesio. Est porrò dignum obseruatione, hanc Ceremoniam quam anniuersaria religione Ecclesia veneratur, apud Græcos fuisse percelebrem, Dominicamq; ipsam palmarum quã nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον, quod βαΐς, quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, sit palmæ ramus, vnde & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha distribuebantur ea scilicet septimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων. Hoc disertè testatur Balsamon: τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων προσωπὴν, καὶ

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos.

 τῶν

De Incens. Patriarchæ die Catech.

Rerum Europ. li. 3. c. 5.

Dona & Largitiones Imperatorum dictæ βαΐα, hoc est Rami palmarum & earum ritus.

τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσέμνουν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelsam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumspectionem, & Patriarcharũ magnificentiam, cum reliquis augustam faciebant & annuæ erogationes, & donorum βαΐα quæ nominantur munifica largitio.* Et imperator quidem palatinis suis, Patriarcha clericis distribuebat, quem ritum quoque fusius describit Luitprandus: In ea quæ est ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quã in diuersis constitutis officijs, numismatum aureorum erogationem, prout cuiusque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, apposita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis mensa; quæ numismata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinsecus in loculis scriptis retinebat. Ingrediebantur deniq; ad Imperatorem non confusè, sed ordinatim secundum vocantis vocem, quæ scripta virorum nomina secundum officij dignitatẽ recitabat. Quorum primus vocatus est Rector domus, cui non in manibus sed in humeris posita sunt numismata cum scaramangis (genus est vestis) quatuor. Post quem ὁ Domesticotos Ascalonas & ὁ Delongaristis ploas (doctè Meursius emendat δομέστικος τῶν σχολῶν, & δρουγγάριος τῆς πλοΐας, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) sunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numismata, & scaramanga suscipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, sed adiuuantibus alijs post se cum labore traxerunt. Post hos admissi sunt Magistri numero 24. quibus erogatæ sunt numismatum aureorum libræ, vnicuique secundum eundem numerum viginti quatuor cum scaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos pone est sequutus, & duodecim numismatum libris cum scaramanga vna donatus. Turba post hos immensa vocatur,

catur, Protoſpathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille, quod, quia ritus eſt præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò diſtribuendorum ramorum rationes rectè exſequitur Clemens Alexandrinus; quæ maximè ſpectant illud Homericum.

Οἵη προφύλλων γενὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expreſſum quoque fuiſſe cremationis & ſepulturæ ſymbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι, antiquis Aegyptiorum moribus congruere non poteſt, ſed Græcorum. Aegyptij enim cremationem deteſtabantur, quod ignem exiſtimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatã omnia deuorantem, vt conſtat ex Herodoti libro tertio.

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ,

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Aegyptijs nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen exiſtimare nomen κωμασίας Aegyptum eſſe, ſed ab Aegyptiis græcanicis vſurpatum. Deriuatur enim vt ſatis liquet, ἀπὸ τοῦ χωμάζειν, quod eſt τὸ μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc eſt cum muſica & ſaltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus ſignificatur. Erant igitur κωμασίας conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obſeruabant, de quibus intelligenda ſexta Synodus Trullana dicta à Trullo, faſtigio concamerato in Conſtantini regia, quòd aliter ſecretarium palatij no- βοτὰ ἑορτὴ ἤτε λουμένη χάριν παινός.

Balsamon in commentarijs.

Miror cur docti viri reddiderint (vota.)

minatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτά, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὲν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων. Vbi inter cætera audis vetari Kalendas, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & saltationes muliercularum in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ακούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμύνης κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum Vel certè quod probabilius est, κωμασίαι hic sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam. qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum fauore solers poeta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum, ibant & dicati magno Serapidi tibicines qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarem templi deique modulum frequentabant, & plerique qui facilem sacris viam dari præ-

Metam. lib. 11.

dicabant, &c. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clem. Alexandr. Deorũ Ægyptiorum simulachra, & quidem à personis lectissimis, Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium suscepisse Commodum Imperatorem: *Isidis coluit, vt & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Comodo Aelius Spartianus in Fescennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphanij symbol. XXIII.

Charadrium hic pro Ictero, à S. Epiphanio vsurpatum nonnulli esse voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillasse memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, si modo hæc inter se fuissent distincta, testantur veterum testimonia, quæ hanc ipsam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται, καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τῶν ὀρνέων προσβλέποι, τόδε φύσει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν. οὐ φθονοῦν ὥς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενον ἕλκειν καὶ μεταστᾶν, εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος. Charadrius Ictericis medetur, & si Ictericus eũ intueatur, refugit ille, & auersatur, oculis conniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam putant) sed quia contagione se affici sentit, transeunte in ipsum per obtutũ alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib. 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philus asserunt, & Plutarchus *Symp, l. 5. quæst 5.* vbi loquitur de Ictericis: ἐμβλέποντες τῷ χαραδρίῳ θεραπεύονται

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt consulto occultare ante pretium persolutum, ne gratis, mercantibus Ictricis medeatur, vnde Hipponax Poëta lusit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνᾶς, *Charadrium vendis*

Restat vt videamus an Charadrius idem sit cum Ictero, & difficultatem quidem facessit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Physiologo hunc Charadrium totum album esse, absque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, quæ quomodo Ictero con-

conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Et si Icterũ quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidũ esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

In descriptione Charadrij. Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis, ijsdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscum tendit.

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadriũ pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὄρνεου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib. refellas Physiologũ, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis auruginem. Nam Eustathius ad Homerũ λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari existimant, quanquam ab alijs distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETÆ.

Haec quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tú Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dum tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ,
Deliras inter vetulas, puerosq; loquaces,
Cum streperet latè madida facundia lingua.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti

Nescio

Nescio quas possim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quaque vicissim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector, quid non capit ebria musa?

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinq; manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum lingua digitis signata magistris.

III. Annuluscum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi,
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed claudo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruor ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis,
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ sed non est causa doloris.

Est

Est iter ad cœlum sed me grauis impedit aer.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. Nebula.

Nox ego sum facie sed non sum nigra colere,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen:

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapsa ruina,
De cœlo cecidi medias transmissa per auras.
Sed sinus excepit, qui me simul ipse recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nunc rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piscis.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat,
Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes:
Ambo tamen currunt, hospes simul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus
Sole madens, æstate fluens in frigore siccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formosæ filia siluæ
Innumeris pariter comitum stipata cateruis,
Curo vias multas vestigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Littera me pauit, nec quid sit littera noui.
In libris vixi, nec sum studiosior inde.
Exedi musas, nec adhuc tamen ipsa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi nosse laborem,
Nec pepli radios poscunt, nec licia tela.
Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, semper migrare parata:
Mutatoq; solo non sum miserabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo nascitur ipso.

XIX. Rana.

Rauca sonans ego sum media vocalis in vnda,
Sed vox laude sonat, quæ se quoq; laudet & ipsa.
Cumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

XX. Testudo.

Tarda gradu lento, specioso prædita dorso,
Doma quidem studio sed sæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cæca mihi facies artus obscura tenebris,
Nox est ipse dies, nec sol mihi cernitur vllus,
Malo tegi terra, sic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida sum vitæ, sed non sum pigra labore,
Ipsa ferens humeris securæ præmia brumæ
Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim.

XXIII. Musca.

Improba sum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æstate reuertor,
Sed cito submoneor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hospes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,

Non

Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta,
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Roma quoque consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna per scripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXVII. Cornicula.

Viuo nouem vitas, si non me Gracia fallit,
Atraque sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. Vespertilio.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. Ericius.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis.

XXX. Piscator & Pisciculi.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum,
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses.
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. Phœnix.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci,
Sed prius est fatum, læta quam lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. Taurus.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum, sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXIII. Lupus.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes

Sanguineas prædas quærens, victusq; cruentos.
Multa cum rabie vocem quoq; tollere possum:

XXXIV. Vulpes.

Exiguum corpus, sed cor mihi corpore maius,
Sum versuta dolis arguto callida sensu,
Et fera sum sapiens, sapiens fera si qua vocatur.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo vestita capillo,
Culmina difficili peragrans super ardua gressu,
Custodi pecorum tremula respondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigera matris fœcunda natus in aluo
Desuper ex alto virides expecto saginas,
Nomine numen habens, si littera prima periret.

XXXVII. Mula.

Dissimilis patri, matris diuersa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex aliјs nascor, nec quisquam nascitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaq; sum vento; vento velocior ipso,
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quatuor insignis pedibus, manibusq; duabus,
Dissimilis mihi sum, quia sum non vnus, & vnus,
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput est, intus sunt membra minuta.
Pes vnus solus, sed pes longissimus vnus.
Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

XLI. Malua.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Nec duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. Beta.

Tota vocor gracè, ſed non ſum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis ſcripta tabernam,
In terris naſcor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum naſcor, rurſus dum pendeo naſcor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula ſi non ſim, non ſum iam iamque futura.

XLIV. Cepe

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam,
Sed ſunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morſum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. Roſa.

Purpura ſum terra pulchro perfuſa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo ſi poſſim viuere fato,

XLVI. Lilium.

Magna quidē nō ſum, ſed ineſt mihi maxima virtus,
Spiritus eſt magnus, quamuis ſim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoq; fatigor,
Et placet hoc ſuperis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: ſed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, ſed nunc ex arbore naſcor.
Lætus honor frondis, triſtis ſed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego ſum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa receſſi,
Nec remanent vires, ſed forma gratia manſit.

L. Fœnum.

Herba fui quondam viridi de gramine terræ,

Sed

Sed calybis duro mollis præcisa metallo.
Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, una sumus ambo iacentes,
Quam piger est vnus tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis collisa medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII. Vitis.

Nolo thoro iungi quamuis placet esse maritam:
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci,
Fallaces escas medio circumfero fluctu,
Blandior vt noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata reuulsa.
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII. Clauus caligaris.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo,
Vertice tango solum, capitis vestigia signo.
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non sum cincta comis, & non sum compta capillis,
Intus enim crines mihi sunt, quos non videt vllus.
Meq; manus mittunt, manibusq; remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris sum toto corpore plena.
Frondicomam sobolem morsu depascor acuto,
Mando tamen frustra, quia resputo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis stat in alto gurgite silua,
Et manet in mediis vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præstat.

LXII. Spongia.

Ipsa grauis non sum, sed aqua mihi pondus inhæsit,
Viscera nota tamen patulis diffusa cauernis,
Intus lympha latet, sed non se sponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi sunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens est, & solus in imo.
Meq; tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graue ferro, leuibus circundata pennis,
Aera per medium volucri contendo meatu.
Missaq; discedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorso pecudes ego terreo cunctas,
Obsequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, sed contra nolo nocere.

LXVI. Laterna.

Cornibus apta cauis teretis perlucida giro,
Lumen habens intus diuini sideris instar.
Noctibus in medijs faciem non perdo dierum.

LXVII. Specular.

Perspicior penitus, nec luminis arceo visus.
Transmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec

Nec me tranſit hiems, ſed ſol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum.

Nulla mihi certa eſt, nulla eſt peregrina figura,
Fulgor ineſt intus radianti luce coruſcus,
Qui nihil oſtendit, niſi ſi quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex ſum quoq; dura tacendi,
Vis auida linguæ finis, ſine fine loquendi.
Ipſa fluens, dum verba fluunt, vt lingua quieſcat.

LXX. Puteus.

Merſa procul terris in ceſpite lympha profundo,
Non niſi perfoſſis poſſum procedere riuis,
Labor & ad ſuperos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitant in ceſpite lymphæ,
Alueus eſt modicus, qui ripas non habet vllas.
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum ſpiritus exit,
Nam redit aſſiduè, quamuis & ſæpe recedat.
Nunc mihi magna mea eſt anima, nũc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego ſum crudelior hoſpes in vnda,
Ad finis terræ, ſed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euaſi flammas, ignis tormenta refugi.
Ipſa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper ineſt intus, ſed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, ſed ſolos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quatuor æquales currunt ex arte ſorores.

Sic quaſi certantes cum ſit labor omnibus vnus,
Et prope ſunt pariter, nec ſe contingere poſſunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos ſumus ad cœlum quæ ſcandimus alta petentes
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt ſimul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta ſolo plano manibus compreſſa duabus,
Ducor vbiq; ſequens, & me quoq; iuncta ſequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Aere rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis eſt intus lingua crepitantis imago.
Non reſonat poſitus, motus quoque ſæpe reſultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus eſt vnus, tres commiſcentur in vno.
Quiſque bonus per ſe, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil eſt, nihil eſt extrinſecus auctum.
Quod fuerat non eſt; cœpit quod non erat, eſſe.
Nec tamen inueni quidquid prius eſſe reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura ſororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi ſoror eſt, plures licet eſſe putentur.
De fumo facies, ſapientia de mare nata eſt.

LXXXIV. Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires.
Sed capitis pugna nulli certare recuſo.
Grande mihi caput eſt, totum quoq; corpus in illo.

LXXXV. Piſtillus.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,

Vna mihi ceruix capitum sed forma duorum,
Pro pedibus caput est: nam cætera corpora non sunt,

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falsis auri mentita colorem,
Dedita sudori, modicò succumbo labori.

LXXXVII. Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Est calor in medio magnus quem nemo veretur.
Non est nuda domus, sed nudus conuenit hospes.

LXXXVIII. Tessera.

Dedita sum semper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine casus,
Non ego mœsta malis, non rebus læta secundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fui primo latebris abscondita duris,
Nunc aliud pretium flamma, nomenq; dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego sustinui, quam corpus debuit vnum,
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Discessère duæ, sed tertia penè secuta est.

XCI. Miles podagricus.

Bellipotens olim sæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit.
Nunc mihi vix duo sunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luscus.

Cernere iam fas est, quod vix tibi credere fas est.
Vnus inest oculus, capitum sed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terrasq; iacentes,
Aera per medium doctus meat arte viator.
Semita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis.

XCIV. De VIII. vt tollas VII. & VI. Remaneant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur.
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quod me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltra nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen supcrest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi gemitus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoq; mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæq; regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA ET OBSERVATIONES.

A.

Abominatio 28.
Accipiter pro anima 10
Accipiter aquam non bibit 11
Accipiter ortum versus 37
Accipiter prægnans 55
Accipiter Dei symbolum 60
Accipiter solis signum 63
Accipiter omnium quæ celeriter fiunt, symbolum ibid.
Accipitrum fabulosa oracula 86
Accipitrum intestina à falsis prophetis deuolata ibid.
Accipiter mysticũ librũ defert 87
Accipitris Symbola multa 10
Acerra incensa 20
Accusatiuis veteres Græci abusi pro nominatius 124
Adulatione deceptus. 53
Adynatum 32
AEdificatio 60
AEgrotans ob accusatoris conuicia 46
Ægyptus. 20
Ægyptus vmbilicus orbis ibid.
Ægyptij sole gaudent 23
Ægyptiæ literæ 25
Ægyptij iunco scribunt ibid.
Æquinoctia per cynocephalum 17
Æuum 7
Agricultura 61
Alimentum ibid.
Altare magnum Hebræorum cur leo Dei dictum 108
Ambre sancta 25
Amens 30
Amor fidelis in Deum 70
Amuleta sanctorum 111
Anemonê 36
Anima 10
Anima nutritur sanguine 11
Anima flammei vigoris impetus 88
Anima leui igne lustranda ex testimonio gentilium ib.
Animæ partes octo. 89
Animæ domus apud Hebræas mulieres 112
Animantia conyza vescentia 51
Animus perpetuo agitatus 54
Annulus Christianorum 96
Annulus Ægyptiorum militum 95
Anni primordium apud Ægyptios Sothis canicula 82
Annus duplex Ægyptiorum 84
Annus per palmam 8. & arui partem 9
Anguis caudam mordens 32
Anguilla 56
ἀνθοβολία quid sit 132
Apis 76
Apum rex 35
Aqua & ignis 28
Aquila 45
Aquilæ pullus 35
Aquila adunco rostro 54
Aquilæ iuuentus 68
Aquila senescens ibid.
Armatus & sagittas iaculans 37
Arpedonaptæ apud Ægyptios qui sint 112
Ars per hominem 62
Aspides regibus tribuebantur 80
Astra à quibus dicta fata 100
Astrocyon 8

Atramentum cum cribro & iunco 25
Auditus 28
Auersio 38
Auris picta ibi.
Aures igne signatæ & frons candenti ferro à Iacobitis inusta 120
Auritus 48
Autochton 21
Axiomatici 36

B.

Bαΐα quæ sint 134
Baieth quid Aegyptijs 10
Barcæorum stratagema ad milites animandos 97
Basiliscus 46
Basiliscus quomodo dicatur Dijs circumponi 80
Basiliscus Dijs tributus & quare ibid.
Basilisci cadauer à Pergamenis emptum 81
Basilidis imagunculæ magicæ 110
Beatitudinis arcta via 72
Belli acies 36
Blaconomion 102
Bonis alienis vescens 58
Bos 61
Bouis masculi cornu 37
Bouis fœminæ cornu ibid.

C.

CÆcus 47
Camelus 55
Cancer cum ostreo 57
Candelabra ex vulturis tibijs 98
Canis 26
Canes duo 62
Canis funus procurātes fiunt splenetici 26
Canis cum veste regia 27
Canis auersus 38
Capita duo 21
Capra naribus & auribus respirans 48
Carabus cum polypo 57
καρποδέσμιον 51
Castitatis typus 78
Castor 57
Ceruus 38
Ceruus & vipera 53
Ceruus cum tibicine ibid.
Ceruus ad fontes 67
Cerui descriptio ibid.
Ceruus post serpentem deuoratum si aquam inuenit, annos 50. viuit ibid.
Charadrij medici oculi 77
Christianus à dæmone irretitus. 65
Christiani quid iuberentur ferre in annulis 96
Christus per Pelicanum 69
Christi salutaris aspectus 77
Cibos vomens 58
Cicada 45
Ciconia 46.& 78
Ciranidis fabulosæ commentationes & deliria 86
Cœlum 13
Cognitio 29
Columba 31
Columba nigra ibid.
Columba dorso erecto 43
Columbæ esus antidotum luis 32
Concordia 36
Consilij Bracarensis decretum cōtra Mathemat. iudiciarios 101
Conuersiones & circuli in sacris 109
Cor 24
Cor quomodo septum animæ 89
Cor & anima quomodo dicta apud Ægyptios 10
Cor apud Ægyptios quid sit ibi.
Cor faucibus appensum 35
Cornicæ diuæ 94

Cornicis ouum 11
Cornix solitaria ibid.
Cornicis pulli 54
Cornix ærea in vrbe Coronæa 94
Cornix mortua 53
Coronæ ex loto 132
Coturnix 28
Coturnicis os 36
Crocodilus 34. & 63
Crocodilus in se furit ibid. 36
Crocodili cauda 34
Crocodili vespa 38
Crocodilus ibis pennas habens 51
Crocodilus impudẽtiæ Symbol. 60
Crocodilus ore aperto 51
Crucis signum apud Aegyptios dictum monandis hoc est Dei signum 100
Cucupha 31
Cucupha sceptris deorum imposita ibid.
Culicolum copia per vermes 43
Curam sui non habens 57
Custos per caput leonis 19
Custodis simulachrum 27
Cygnus 41
Cynocephalus 16
Cynocephali in tẽplis nutriti ibi.
Cynocephalus non totus semel moritur ibid.
Cynocephali literarum periti ibi.

D.

DAemon ruens in gratia destitutos 73
Dæmon illudens vanis 78
Dæmon animas venans 75
Damno proprio læsus 47
Damnis prioribus emendatus 50
Dea per vulturem 14
Debilis conualescens 56
Deus rerum omnium fundamentum 51
Deus mundi rector per sydus ibi.
Deus 35. & 60
Deum cognitu difficilem quomodo notarent 64
Dijs tributus basiliscus & quare 80
Deus mens in igne circulari secundum Democritum 128
Deuinciendi sibi vim habens 59
Diademata AEgyptiorum regum aspidibus implexa 80
Digitus 36. & 37
Dimensio ibid. 37
Discretio 75
Diuitiarum copia per Oceanum 66
Doctrina 25
Domi manens 47
Dominica Palmarum quam celebris apud Græcos 133
Dona & largitiones Imperatorum dictæ βάια, hoc est rami palmarum & earum ritus 134
Dux siue Imperator suę nationis 57

E.

EDens 51
Ἐκθοίζειν 41
Elephas cum proboscide 52
Elephas cum ariete ibi.
Elephas cum porco ib.
Elephas dentes defodiens 53
Elephas à fœmina deceptus 66
Elephantis natura ibid.
Elephas fœmina mandragoram edit & offert masculo ibid.
Elephas in terram partũ non edit ibid.
Eutaphiastæ 115
Equa lupum conculcans 42
Equus 61
Equi cadauer 42
Equus & otis 43
Esus piscium sacer 28
Esus columbæ, luis antidotum 32
Eurymnus dæmon quis 98

F. Faces

F.

Faces & leones 50
Facultatum custodia 63
Fame enectus senex 54
Fatum 15.& 39
Felis mas ad solis cursum pupillas mutat 13
Felis aquaticus 58
Fiducia 61
Filius 30
Filio inuiso hæreditatem relinquens 47
Finis 25
Fistula 19
Fœcundus 34
Fœtus imperfectus 21
Folia 38
Formica 29.& 74
Formicæ discessus 40
Formica cum pennis vespertilionis 47
Formicæ proprietas 74
Formica grana dissecans 75
Formica æstiuum & hybernum tempus præsentit ibid.
Fortis & temperans 28
Frons à Iacobitis candenti ferro inusta 120
Fullo 53
Fumus 37
Furiosus 34
Futurorum cognitio 13

G

Gratus animus 31
Generationis signum puer 60
Genituræ signa pro amuletis gestata 110
Genethliacus 28
Grus vigilans 54
Grus volans 55
Gulosus 57
Gustus 22

H.

Hadriani calumnia in Christianos 114
Hazmorach ramus & sonus 131
Hemispheria duo 63
Heracion herba 10
Hieracium herba quæ 87
Hierophori & Hierostoli qui 112
Hirundo 39
Homo 62
Homines duo in magistratus ornamentis 36
Homo perditus 40
Homo ex solaribus radiis contracta febri mortuus 41
Homo qui se responso oraculi sanarit 42
Homo bile carens 43
Homo tuto vrbem incolens 44
Homo debilior quem alius persequatur ibid.
Homo à proprio patrono eiectus ac derelictus 44
Homo sacris initiatus 45
Homo ab inferioribus victus 48
Homo inimico superior aut inferior 49
Homo ab hostibus oppressus ibid.
Homo qui iustam ætatem vixit 53
Hora 37
Horoscopus quis 116
Humilitas 76
Hyena 48
Hyæna ad dextram versa vel ad sinistram 49
Hyænæ pellis 48
Hydriæ tres 19
Hydrologia Ægyptiaca 18
Hyppopotamus 37

I.

IBis 24. & 62
Ibidis pennæ 24
Ibis principium numeri & mensuræ præbuit 63
Ichneumon 40
Idola magica ad curationes morborum vsurpata 111
ἱερογραμματέων officium 113
ἱερογραμματεὺς quis & eius habitus 116
Iesu nomen à pijs in cute ferro candenti inurebatur 96
Ignis & aqua 28
Ignis 37
Igne perustus 46
Igne ob iracundiam castigatus 50
Imago cum gladio vmbilico tenus 37
Impietas ibid.
Impostores quomodo vocant sua progonostica 83
Impudens 55
Impudentia 29. & 60
Impurus 28
Intemperans 51
Inexpertus 39
Infestus omnibus 56
Ingenij solertia per hominem 62
Ingratus 31
Inimicus cum pari inimico congrediens 40
Innocentia 74
Insanire desinens 59
Instabilis 48
Instauratio rerum diuturna 45
Interitus 29
Inualidus 40
Inundatio 25
Ira 16. & 18
Ira immodica 41
Iudæi cur vsi malis Persicæ arboris 132
Iudex 26. & 27
Iudex æquus 59
Iudicium & delectus 29
Iunco scribunt Ægyptij 25
Iuno 13
Iustitiæ seruator oculus 63
Ixionij amici, qui? 130

L.

LAmia 57
Lapsus tegens 48
Laurus aduersus morbos optima 43
Leæna 52
Leæna cæcum parit catulum 65
Leo 18
Leonis pili instar radiorum solis ibid.
Leonis anteriora 19
Leonis caput ibid.
Leonis signum in precibus ibid.
Leo catulos caude flagellans 41
Leones & faces 50
Leo simiam vorans ibid.
Leo fortitudinis signum 61
Leo sua tegens vestigia 64
Leonis oculi semper vigilant 65
Leo catulis reddit spiritum ibid.
Leonum effigies in templis 107
Leones in thronis regum 108
Leones in fontibus ibid.
Leones in sepulchris & à quo primum mos ille inuentus ibid.
Lepus 21
Liber signatus 38
Liberi matribus insidiantes 46
Liberos valere iubens 55
Libertas 61
Limes 13
Linea tecta cum altera superne inflexa 59
Lineæ planæ decem ibid.
Lingua genitrix rerum 20

Lingua cum oculo 21
Lingua cum manu 22
Lingua admota dentibus. ibid.
Litteræ 16
Litteræ Aegyptiæ 25
Litteræ septem duobus digitis inclusæ 39
Longæuus 23
Luis antidotum columbæ esus 32
Lumbus 36
Luna 16. & 63
Lunæ ortus 17
Lupus aduersus 38
Lupus deperdita extrema cauda 9
Lupus & lapis ibid.
Lux & spiritus à Leone catulis redditus 65

M.

Magistratus 26. & 27
Malis Perseæ arboris cur vsi sunt Iudæi 132
Manus hominis 60
Manus cum lingua 22
Manus cum arcu & scuto 36
Manus dextra passis digitis 63
Manus sinistra contracta ibid.
Mars & Venus 11
Masculi anima 35
Mater 13
Meisi apud Aegyptios, quid 32
Mensis 33
Minerua 13
Misericordia ibidem.
Mœra 82
Monachus otiosus 77
Morbus per anemonas 36
Mors 38
Mula 41
Mulier desponsata 37
Mulier vidua 39
Mulier virago 74
Mulier sterilis 41
Mulier quæ infantes fœminas perit 42
Mulier abortiens ibid.
Mulier lactans 44
Mulier semel enixa 51
Multitudo 37
Mundus 11
Mus 29
Mundi pictura 8
Mures pistores indicant 29
Mus, rana, auis, iaculum, aratrum, missa à Scytharum rege ad Darium 62
Musa 59
Musca 29
Musicus senex 41
Mustella 40

N.

Natatio 16
Nilus dux Aegypti 20
Nili inundatio 19
Noctua cum passere 44
Notæ militum Romanorum 96
vȣ̃s Aegyptijs quid 19
Nox 35
Numerus primarius 15
Numerus 1095. 22
Numerus triennis quis ibid.
Nuptiæ per cornicem 11
Nutrimentum primum 61
Nycticorax 38. & 73

O.

Obsidio 38
Occasus solis 34
Oceanus 65
Oculus cum lingua 21
Oculus iustitiæ seruator 63
Oculus custos corporis ibid.
Oculi leonis dormientis vigilant 65
Odium 60
Odoratus 26
Odus quis apud Aegyptios sacerdotes 116

Ono-

Onocephalus 21
Opus 38
Opus futurum per aurem ibi.
Operum bonorum vberrimus fructus 70
Orbis 16
Orbis habitati ibid. regiones ibi.
ὄρδινον 54
Origanum 40
Origo antiqua 22
Orix 46
Ortus siue generatio 11
Ortus Solis 34
Os 35
Os boni viri ibi.
Os spinæ dorsi ibidem
Oscophori 131
Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum Smaragdo 84
Ostreum & cancer 57
Otis & equus 42
ὠρανία pro ὠρανὸς Aegyptijs 14
Oua quæ in dextra & sinistra qualia 42
Ouium mactator 94

P.

Palmæ ad Rhetorum fores affixæ 133
Palumbes tauri foliū tenens 42
Papyri fasciculus 22
Pardus 53
Parostophorus quis 117
Pars sinistra deterior 42
Pars dextra melior ibid.
Passer cum noctua 44
Pastinaca piscis quis sit 58
Pater 11
Patris amans 46
Patrimonium filijs relictum 39
πάτρωνος nomen 44
Pauo suos pedes intuens 71
Pauo auis lactabunda ibid.
Peccata agnoscens 22
Pedes hominis 33. & 35
Pelicanus 30
Pelicano vulgus Ægyptiorum vescitur ibid.
Pelicanus Christi symbol. 69
Pelicani amor erga pullos ib.
Pelles geminæ, altera hyænæ, altera pardi 48
Perdicis fœcunditas 70
Perdicis proprietas ibid.
Peregrinatus diu 23
Perseæ arboris mala 132
Pestilentia soli attribuitur 63
Phœnix 23
Phœnix mortuus solenniter curatur ibid.
Phœnicis ætas ibid.
Phœnix 45. & 71
Phœnicis proprietas ibi.
Phœnix vento pascitur ibid.
Phœnices ἀγαθοδαίμονα vocant serpentem 8
Phylacteria cur πέταλα 109
Picus δρυοκολάπτης dictus 78
Picus inanes arbores occupans ibi.
Pietatis & castitatis typus ibi.
Pij sibi ferro candenti in cute nomen Iesu inurebant 96
Pilæ ludus Vrania 98
Piscis 60
Piscium esus sacer 28
Pisces gulosi ibid.
Pistores iudicati ex muribus 29
Planetæ 15
Pœna 37
Pœnitens 58. & 67
Pœnitentia & renouatio 68
Populus regi obsequens 33
Polypus 56
Polypus cum carabo 57
Porcus 40
Portus ad cœlum arcta 75
Potentia per hominem 62

Pro-

Propheta quis? 116
Protoplaſti lapſus 66
Prudentia 75
Prudentia œconomica 74
Pudicitia 28
Puella nubilis prandium dabat cornici 92
Puellus 60
Pullus aquilæ 35

R.

RAcemi eſu læſus & ſe curans 54
Rami 61
Rana 21. & 55
Rana pedes poſteriores habens 56
Rana aquatica 76
Rana terreſtris & aquaticæ diſcrimen ibid. & 77
Rapax & iners 51
Rapax 34
Res aperta 21
Rerum honeſtarum amore flagrãs 59
Res magnæ in paruulis 76
Reſipiſcens 59
Reſurrectio Chriſti 71
Rex potentiſſimus 32
Rex vigilans ibid.
Rex mundi dominus ibidem
Rex à ſtultitia abhorrens 52
Rex nugatorem auerſans ibid.
Rex ſeorſum agens 45
Regibus aſpides tribuebantur 80
Rhetores palmis donati 133
Riſus 26
Robur 19. & 61
Roboris ſignum cum ingeniti ſolertia 62
Robuſtus 52
Ros è cœlo 25
Rudis 52

S.

SAbbatiani hæretici 42
Sacer ſcriba 26
Sacer ſcriba nulli gratificari debet ibid.
Sacerdos à piſcium eſu alienus 17
Sacerdotum Ægyptiorum, apud Ægyptios dignitas 113
Sacerdotum poſtremis temporibus vilitas 114
Sacramentum militare 96
Salamandra 46
Sapphirus veritatis 90
Sbo Aegyptijs quid 25
Scala 38
Scarabæus 11
Scarabæi generatio 12
Scarabæi 30. digiti ibid.
Scarabæus Mercurio ſacer 13
Scarabæus cæcus 41
Scarus 57
Scelus tegens 53
Scientiæ ſyderalis gnarus 55
Scorpius & crocodilus 41
σεληνοδρόμια vulgo Almanachs vnde orta 83
Sepia 55
Sepulturæ proſpiciens 53
Sermo 21
Sermones 38
Serpens ſolo ore valet 28
Serpens per rimam ingrediens 72
Serpens mundi imago 8
Serpentis proprietas 72
Serpens inſiliens in nudos 73
Serpens caput obtegens ibid.
Serpens deponens venenum 74
ſerpentes ἀγαθοδαίμονες dicti ab Aegyptijs 80
Sidus 15
Silentium 22
Simiam vorans leo 50
Simij φιλοστοργία 48
Simius lotium reddens ibid.
Siniſteriani qui? 42
Sol 63

Sol cur Deus κατ' ἐξοχὴν 84
Solis ſtatua felis ſpecie 12
Sol horus quare 18
Sol πολὺς dictus 23
Sole gaudent Aegyptij 24
Solis ortus 34
Solis occaſus ibid.
Solis curſus in bruma 35
Solis circulus cum ſtella & ſolis diſco bipartito 37
Sol in nauigio aut in crocodilo 61
Soli peſtilentia attribuitur 63
Soldani dictum notabile ad regē Francorum 130
Sothis canicula anni primordium apud Aegyptios 82
Sothis aliâs σὴθ ibid.
Sphinx 62
Splen 26
Splenetici fiunt, qui canis funus procurant ibid.
Stabile quidpiam 36
Stella 35
Sternutatio 26
Struthiocameli pennæ 59
Sus pro tutela ſamnijs 41
Symmachi error in loco Ezechielis 131

T.

TAutus Aegyptiorum Deus quid de tota ſerpentum natura cenſuerit 80
Talpa 47
Tanyos arboris deſcriptio 65
Tanys 66
Tardus mouendis pedibus 55
Tauri auricula 28
Taurus ſiniſtrorſum ſpectans 42
Taurus caprifico reuinctus 50
Taurus dextro genu alligatus 51
Temerarius 44
τελέτη vox 45
Templa draconis dicta 80
Temperans & fortis 28
Tempus per ſtellam 35
Temporis generatio 61
Terribilis 19
Terra ibidem
Teſtamenta duo cornua ſunt contra poteſtatem diaboli 66
Teraphim quæ ex Elia Thesbite 110
Timens diſcrimina 49
Tonitru ἀέρος φωνή 22
Torpedo piſcis 56
Tumultus 37
Turtur 45
Turtur laqueo implicatus 59
Turturis viduitas 70
Turtur ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodit ibid.
Tutela 21
Tympani vis ad abigendos lupos 50

V.

VAE Aegyptijs quid 22
Vates 26
Vaticinium ſacri ſcribæ de Moyſe 135
Vbæus 7
Velox & agilis 53
Ventus 37
Venus & Mars 11
Veritatis ſapphirus 90
Veſpæ 42
Veſpertilio 44
Veſpillo 26
Vetuſtiſſimus 38
Victus ſuppeditatio 63
Vigil 39
Vindemia copioſa 54
Vipera 46
Vipera & ceruus 53
Vir 11
Viri boni os 35

Visus acutus 55
Vita per Christum 65
Vita longissima 38
Vitis sylvestris tanys dicta 65
Vnitas duæ lineæ 14
Voluptas per tanyn 66
Vorax post ieiunia 69
Vox remota 22
Vpupa 54
Vpupa cum herba adianto ibid.
Vrania ludus pilo 98
Vrsa prægnans 52
Vrus ad Tanyn captus 65
Vrus animal terribile aspectu ibi.
Vrum quomodo capiant venatores 66
Vulcanus mas & fœmina 15
Vulpanser 30
Vulpanseris calliditas 50
Vulpes aues capiens 75
Vulpis calliditas ibid.
Vultur 13. & 15
Vultur ad prælij locum aduolat 13
Vultur suo sanguine pullos pascit 14
Vulturis pastus 69
Vultur quomodo abstinentiam ingluuie compensat ibid.

FINIS.